

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi öljysuojarahastosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki öljysuojarahastosta, jolla kumottaisiin vuonna 1974 annettu, osin vanhentunut samanniminen laki. Esityksen tarkoituksena on uudistaa erityisesti öljysuojarahastosta maksettavia korvauksia koskevat säännökset selventämällä rahaston toissijaista velvollisuutta korvata öljyvahingoista ja niiden torjunnasta sekä ympäristön ennallistamisesta aiheutuvat kustannukset. Sen sijaan rahaston käyttötarkoitukseen ja öljytuotteista perittävään öljysuojamaksuun ei ehdoteta muutoksia.

Ehdotetulla lailla taattaisiin öljyvahingosta kärsimään joutuneelle oikeus saada korvaus öljysuojarahastosta silloin, kun öljyvahingon aiheuttajalta ei saada korvausta perityksi tai kun vahingon aiheuttajaa ei saada selville. Samoin edellytyksin rahastosta korvattaisiin myös öljyvahingon torjunnasta ja pilaantuneen ympäristön ennallistamisesta aiheutuneet kustannukset. Laki mahdollistaisi myös ennakkokorvausten maksamisen suurissa ja vastuukysymyksiltään hankalissa öljyvahingoissa.

Öljysuojarahastosta korvattaisiin edelleen kunnallisille öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille torjuntakaluston hankinnasta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset vahvistetun öljyvahinkojen torjun-

tasuunnitelman mukaisesti. Korvaukset maksettaisiin kuntien pelastustoimen tehtävistä vastaaville alueellisille pelastusviranomaisille, joille myös kunnille kuuluvat öljyvahinkojen torjuntatehtävät ehdotetaan siirrettäviksi.

Öljysuojarahastosta voitaisiin myös edelleen harkinnanvaraisesti myöntää korvauksia öljyn pilaaman maa-alueen puhdistamiskustannuksiin sekä korvata valtiolle ja Ahvenanmaan maakunnalle alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankintakustannuksia. Lisäksi rahastosta voitaisiin harkinnanvaraisesti myöntää avustuksia muuhun öljyvahinkojen torjunnan tai torjuntavalmiuden ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös öljyvahinkojen torjuntatehtäviä koskevia säännöksiä siten, että kunnat huolehtisivat öljyvahinkojen torjunnasta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueen puitteissa. Tätä koskevat muutokset tehtäisiin maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annettuun lakiin ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annettuun lakiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.2. Kansainvälinen öljyvahinkojen korvausjärjestelmä	5
1.3. Nykytilan arviointi.....	5
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	6
3. Esityksen vaikutukset	8
4. Asian valmistelu	9
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1. Lakiehdotusten perustelut	10
1.1. Laki öljysuojarahastosta	10
1 luku. Yleiset säännökset.....	10
2 luku. Öljysuojamaksu	11
3 luku. Korvaukset ja avustukset.....	12
4 luku. Öljysuojarahaston hallinto.....	19
5 luku. Erinäiset säännökset.....	19
6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset.....	21
1.2. Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta	21
1.3. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta.....	22
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	22
3. Voimaantulo	22
4. Säättämisjärjestys	23
LAKIEHDOTUKSET	24
öljysuojarahastosta.....	24
maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta.....	31
aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta	33
RINNAKKAISTEKSTIT	36
maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta.....	36
aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta	39

ASETUSLUONNOKSET.....	44
öljysuojarahastosta.....	44

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomen alueella tapahtuvien öljyvahinkojen korvaamisjärjestelmässä öljysuojarahasto on keskeisessä asemassa. Rahaston perustaminen vuonna 1974 oli kansallisesti omaperäinen ratkaisu, jolla ei silloin ollut esikuvaa muualla Euroopassa eikä ole vielä. Euroopan ulkopuolellakin vain Kanadassa on samankaltainen kansallinen rahasto. Euroopan yhteisön lainsäädäntö ei myöskään toistaiseksi sisällä säännöksiä öljyvahinkojen korvaamisesta. Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat kuitenkin äskettäin päässeet sopimukseen ympäristövahinkovastuuta koskevasta direktiivistä, jonka tarkoituksena on säätää ympäristövahinkojen ehkäisemistä ja korjaamista koskevasta vastuusta. Direktiivi ei sen sijaan koske lainkaan varsinaisia vahingonkorvauksia.

Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa oleva valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka varoja käytetään öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamiseen. Rahastosta on säädetty öljysuojarahastosta annetulla lailla (379/1974), jäljempänä öljysuojarahastolaki. Laki sisältää säännökset öljysuojamaksusta, sen keräämisestä öljysuojarahastoon ja korvausten maksamisesta rahaston varoista.

Öljysuojarahaston varat muodostuvat maa-hantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä perittävästä öljysuojamaksusta sekä öljyjättemaksukertymästä rahastoon siirretyistä varoista. Öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (1012/2002) öljysuojamaksua korotettiin vuosiksi 2003 ja 2004 siten, että maksu on 0,60 euroa jokaiselta täydeltä öljytonnilta. Hallituksen tarkoituksena on esittää määräaikaisen lain voimassaolon jatkamista vielä vuodelle eli vuoden 2005 loppuun. Maksu palautuisi siten vuoden 2006 alusta takaisin 0,37 euroksi tonnilta. Korotuksen taustalla on öljykuljetusten lisääntymisestä johtunut tarve tehostaa öljyntorjuntavalmiut-

ta Suomenlahdella lisäämällä valtion ja kuntien öljyntorjuntakaluston hankintoja. Näiden hankintojen korvaaminen öljysuojarahastosta on jo lisännyt ja lisää lähivuosina tuntuvasti rahaston menoja.

Öljysuojarahastosta maksetaan korvauksia maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa (378/1974), jäljempänä maa-alueiden öljyvahinkolaki, ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979), jäljempänä alusjätelaki, tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjunnasta sekä torjuntaan varautumisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi. Mainituissa laeissa on säännökset, jotka takaavat näiden lakien mukaisen kustannusten korvaamisen öljysuojarahastosta. Rahastosta voidaan myös harkinnanvaraisesti korvata öljyn saastuttamien maa-alueiden puhdistamiskustannuksia. Korvauksista päättää rahaston johtokunta, jossa on valtion viranomaisten, kuntien, luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöjen sekä öljyalan edustus.

Öljysuojamaksun kertymä vuonna 2002 oli noin 5,6 miljoonaa euroa. Pidemmän aikavälin tarkastelussa maksun kertymä on ollut noin 5,3—5,6 miljoonaa euroa vuodessa. Kertymä kasvoi vuonna 2003 pääasiassa korotetun maksun ansioista 9,2 miljoonaan euroon, mutta kertymään vaikuttaa myös yleinen taloudellinen kehitys ja öljyn maailmanmarkkinahinnan kehitys. Vuonna 2003 siirrettiin öljyjättemaksun kertymästä rahastoon 2,9 miljoonaa euroa.

Öljysuojarahaston vuoden 2003 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen mukaan rahastosta maksettiin korvauksia vuonna 2003 yhteensä noin 8 miljoonaa euroa. Tästä summasta kunnille maksettiin noin 3,3 miljoonaa euroa, josta valtaosa kohdistui öljyvahinkojen torjuntakaluston hankinnasta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Varsinaisia öljyvahinkojen torjuntakustannuksia korvattiin 0,1 miljoonalla eurolla. Vanhojen polttonesteiden jakeluasemakiinteistöjen kunnostusohjelman (ns. Soili-ohjelma) mukaisista öljyllä

pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuksista maksettiin vuonna 2003 lopullisia korvauksia noin 1,4 miljoonaa euroa. Valtion torjuntakaluston hankinnoista maksettiin korvauksia noin 3,3 miljoonaa euroa.

Maa-alueiden öljyvahinkolaissa ja alusjäte-laissa säädetään öljyvahinkojen torjumiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja torjuntaviranomaisista. Kummankin lain mukaan kunnan on alueellaan huolehdittava öljyvahinkojen torjunnasta. Sitä varten kunnalla on oltava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jonka alueellinen ympäristökeskus vahvistaa. Suunnitelman mukaisen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneista kustannuksista kunnalla on oikeus saada korvaus öljysuojarahastosta. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo torjunnan järjestämistä kunnassa ja tarvittaessa osallistuu torjuntaan. Suomen ympäristökeskus vastaa avomerellä tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä ja johtamisesta.

1.2. Kansainvälinen öljyvahinkojen korvausjärjestelmä

Öljytankkereiden aiheuttamien öljyvahinkojen korvaamiseksi on olemassa kansainvälisiin yleissopimuksiin perustuva korvausjärjestelmä. Järjestelmää sovelletaan pysyvän öljyn (raakaöljy, raskas poltto- ja dieselöljy, voiteluöljy sekä muut pysyvyydeltään näihin verrattavat öljyt) kuljettamisesta aiheutuvaan vahinkoon, joka tapahtuu sopimuspuolena olevan valtion alueella tai talousvyöhykkeellä, sekä torjuntatoimenpiteisiin siitä riippumatta, missä niihin on ryhdytty. Suomi on mukana tässä järjestelmässä.

Aluksen omistaja vastaa ensisijaisesti vahingosta öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1992 pöytäkirjan nojalla (SopS 43/1996). Aluksen omistajan vastuuta koskevat kansalliset säännökset ovat merilain (674/1994) 10 luvussa, sellaisena kuin se on laissa 421/1996. Vastuu on ankara ja sen kattamiseksi omistajalla tulee olla vakuutus silloin, kun aluksella kuljetetaan enemmän kuin 2000 tonnia pysyvää öljyä lastina. Vastuu on

aluksen koosta riippuen rajoitettu tiettyyn määrään.

Aluksen omistajan vastuurajan ylittävien korvausten maksamiseksi on olemassa kansainvälinen öljyvahinkojen korvausrahasto (International Oil Pollution Compensation Fund, IOPC), joka on perustettu öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamista koskevan vuoden 1971 kansainvälisen yleissopimuksen muuttamisesta tehdyllä vuoden 1992 pöytäkirjalla (SopS 42/1996). Yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on saatettu Suomessa voimaan lailla 424/1996, jäljempänä IOPC-laki. Rahasto kerää tarvittavat varat toimintaansa ja maksettaviin korvauksiin sopimusvaltiossa toimivilta maksuvelvollisilta öljyn vastaanottajilta. Myös rahastosta maksettavat korvaukset on rajoitettu tiettyyn enimmäismäärään.

Tankkeriöljyvahingon sattuessa Suomen merialueella vahingoista vastaa ensisijaisesti aluksen omistaja vakuutuksensa nojalla. Kansainvälinen öljyvahinkojen korvausrahasto maksaa omistajan vastuun ylittäviä korvauksia omaan vastuurajaansa saakka. Kansallinen öljysuojarahasto voi suurissa öljyvahingoissa toimia vahingonkärsijän eduksi maksamalla ennakkokorvauksia, jotka se perii takaisin ensisijaiselta korvausvelvolliselta.

1.3. Nykytilan arviointi

Öljysuojarahastolakia on sen säätämisen jälkeen muutettu useita kertoja. Merkittävien muutosten tehtiin vuonna 1997, kun lakiin lisättiin uusi 5 a §. Pykälä mahdollistaa korvausten maksamisen öljyn saastuttaman maa-alueen kunnostamisesta aiheutuviin kustannuksiin myös silloin, kun pilaantuminen on tapahtunut pitkän ajan kuluessa ilman, että sitä voidaan yhdistää johonkin tiettyyn öljyvahinkoon. Lain perusrakenne sekä rahastosta maksettavia korvauksia koskevien säännösten kytkeminen maa-alueiden öljyvahinkolakiin ja alusjätelakiin ovat kuitenkin pysyneet ennallaan lähes 30 vuotta. Öljyvahinkojen korvausjärjestelmää koskevia säännöksiä ei voida selkeydeltään ja kirjoitustavaltaan enää pitää hyvän lainsäädännön vaatimukset täyttävinä.

Arvioitaessa öljysuojarahastolain toimitusta ja uudistamistarvetta on otettava huomioon muussa ympäristövahinkojen korvauslainsäädännössä viime vuosina tapahtunut kehitys. Aiheuttajan ankaraan vastuuseen perustuva laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994), jäljempänä ympäristövahinkolaki, tuli voimaan vuonna 1995. Aluksi aiheutuvien öljyvahinkojen korvausvastuusta säädetään vuonna 1996 voimaan tullessa merilain 10 luvussa, joka perustuu kansainvälisten sopimusten edellyttämään aluksen omistajan ankaraan vastuuseen. Ympäristövahinkojen korvaamista koskevaa lakia täydentää vuonna 1999 voimaan tullut ympäristövahinkovakuutuksesta annettu laki (81/1998), jossa säädetään pakolliseen vakuutukseen perustuvasta toissijaisesta ympäristövahinkovastuusta. Laki ei kuitenkaan koske öljyvahinkoja, sillä näiden korvaamisesta säädetään öljysuojarahastolaissa. Ympäristövahinkojen toissijainen korvausvastuu Suomessa perustuu siis öljyvahinkojen osalta öljysuojarahastoon ja muiden ympäristövahinkojen osalta pakolliseen vakuutukseen.

Öljysuojarahastolain korvaussäännökset eivät terminologialtaan ja kirjoitustavaltaan vastaa edellä mainittuja ympäristövahinkovastuuta koskevia lakeja ja uusimpia kansainvälisiä sopimuksia. Tämä seikka vaikeuttaa järjestelmän hallittavuutta ja on omiaan johtamaan korvauserusteiden erilaisuuteen myös käytännössä sen mukaan, onko kysymys ensisijaisesta vai toissijaisesta korvausvastuusta. Korvauserusteissa ei tulisi olla eroja myöskään sillä perusteella, onko kysymys öljyvahingon vai jonkin muun ympäristövahingon korvaamisesta.

Eräs öljysuojarahaston perustarkoituksista on mahdollistaa korvausten maksaminen nopeasti öljyvahingoista kärsimään joutuneille ja torjuntaan osallistuneille. Rahaston korvauskäytännössä on kuitenkin kuntien öljyntorjuntakustannusten korvaushakemusten käsittelyssä ollut nimenomaisten säännösten puuttessa jonkin verran horjuvuutta siinä, miten pitkälle meneviä perintäyrityksiä kunnilta on voitu edellyttää ennen korvauksen maksamista öljysuojarahastosta. Tämä epäselvyys tulisi poistaa säätämällä laissa edellytyksistä, joiden nojalla rahastosta olisi mahdollisuus saada öljyvahingon johdosta ennakkokorva-

usta ilman velvollisuutta ensin yrittää perii korvausta vahingon aiheuttajalta tai selvittää vahingon syytä.

Öljysuojarahastolakia olisi tarkistettava myös vuonna 2001 voimaan tulleen valtionavustuslain (688/2001) johdosta. Käytännössä on ollut jonkin verran tulkinnanvaraista, miltä osin valtionavustuslakia olisi sovellettava öljysuojarahaston toimintaan. Asiaa tulisi selvittää säätämällä öljysuojarahastolle selkeästi valtionapuviranomaisen asema, josta seuraisi rahastolle myös oikeus tarkastaa avustuksensaajan taloutta ja toimintaa.

Nykyisessä öljysuojarahastolaissa on puutteelliset säännökset rahaston johtokunnan päätöksiä koskevasta muutoksenhausta sekä rahaston taloushallinnosta ja tilintarkastuksesta. Lakia olisi tarpeen myös näiltä osin täydentää.

Pelastustoimen alueiden muodostamisesta annetulla lailla (1214/2001) maa on jaettu vuoden 2004 alusta valtioneuvoston määräämiin 22 pelastustoimen alueeseen, joille kuuluu kunnille pelastuslaissa (468/2003) säädettyjen pelastustoimen palvelujen tuottaminen. Maa-alueiden öljyvahinkolaissa ja alusjätelaissa säädetään kunnille kuuluvista öljyntorjuntatehtävistä. Näitä säännöksiä tulisi pelastuslainsäädäntöä vastaavasti muuttaa siten, että kuntien yhteistoimintaan perustuvat alueelliset pelastustoimen yksiköt vastaisivat yksittäisten kuntien sijasta öljyntorjuntatehtävien hoitamisesta. Tästä seuraisi tarve muuttaa myös öljysuojarahastolakia siten, että korvauksia öljyntorjuntakaluston hankinnasta myönnettäisiin yksittäisen kunnan sijasta alueen pelastustoimelle.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja nykyaikaistaa öljyvahinkojen korvaamista koskeva lainsäädäntö. Tätä varten kumottaisiin osin puutteellinen ja vanhentunut laki öljysuojarahastosta ja säädettäisiin uusi öljysuojarahastolaki. Ehdotetulla lailla uudistettaisiin erityisesti öljysuojarahastosta maksettavia korvauksia koskevat säännökset selvittämällä öljysuojarahaston asemaa öljyvahinkojen toissijaisena korvausjärjestelmänä, joka täydentäisi ympäristövahinkolain ja me-

rilain 10 luvun mukaista aiheuttajan vastuuseen perustuvaa ensisijaista korvausvastuuta. Samalla huolehdittaisiin kuitenkin myös siitä, että öljyvahingon johdosta olisi mahdollisuus saada nopeasti ennakkokorvausta suoraan öljysuojarahastosta suurissa tai korvaus-oikeudellisesti hankalissa vahinkotapauksissa. Öljysuojarahastolla olisi maksamiensa korvausten osalta takautumisoikeus eli oikeus saada korvaus vahingosta vastuussa olvalta.

Korvausjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on myös yhdenmukaistaa korvausperusteet ensisijaista öljyvahinkovastuuta koskevien ympäristövahinkolain ja merilain 10 luvun säännösten kanssa. Öljysuojarahastolain korvaussäännökset kirjoitettaisiin lisäksi mahdollisimman paljon muiden ympäristövahinkojen toissijaista korvausvastuuta koskevaa ympäristövahinkovakuutuslakia vastaavasti. Korvauksista säädettäisiin öljysuojarahastolaissa kattavasti ja poistettaisiin maa-alueiden öljyvahinkolaista ja alusjätelaista korvauksensaantioikeutta koskevat säännökset. Korvaukset jaettaisiin selkeästi niihin, joihin hakijalla on lain mukaan oikeus (lakisääteiset korvaukset), ja niihin, joiden myöntäminen on harkinnanvaraista (harkinnanvaraiset korvaukset). Muille kuin valtiolle myönnettäviä harkinnanvaraisia korvauksia kutsuttaisiin laissa avustuksiksi.

Pelastustoimen aluehallintouudistusta vastaavasti maa-alueiden öljyvahinkolakia ja alusjätelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alueen pelastustoimi huolehtisi yksittäisen kunnan sijasta öljyntorjuntatehtävien hoitamisesta. Tämän johdosta myös öljysuojarahastolaissa tulisi säätää torjuntakaluston hankinnasta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta alueen pelastustoimelle. Korvauksen saamisen edellytyksenä olisi pääsääntöisesti edelleen, että kalustohankinnat ja torjuntavalmiuden ylläpitämiseksi suoritettavat toimet perustuisivat hyväksytyyn öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaan. Kustannuksiltaan 85 000 euroa ylittävän yksittäisen kalustohankinnan korvaamisen edellytyksenä säilytettäisiin öljysuojarahaston hallituksen ennakkohyväksyntä. Torjuntavalmiuden ylläpitokustannusten kattamiseksi rahastosta voitaisiin vuosittain käyttösuunnitelman puitteissa myöntää pelas-

tustoimen alueille ennakkokorvausta.

Öljysuojarahastosta voitaisiin ehdotetun lain mukaan edelleen harkinnanvaraisesti myöntää korvauksia öljyllä pilaantuneen maa-alueen puhdistamiskustannuksiin sekä korvata valtiolle ja Ahvenanmaan maakunnalle alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia. Rahastosta voitaisiin myöntää myös avustuksia alueen pelastustoimelle tai kunnalle öljyntorjuntakalustovarastojen rakentamiseen tai vuokraamiseen, sataman, laitoksen tai telakan omistajalle torjuntakaluston hankkimiseen sekä muuhun öljyvahinkojen torjunnan tai torjuntavalmiuden ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan.

Korvauksen ja avustuksen hakemismenettelystä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Korvauksista ja avustuksista päättäisi öljysuojarahaston johtokunnan tilalle perustettava hallitus, jonka asettamisesta ja kokoonpanosta olisi perussäännökset laissa. Myös rahaston taloushallinnosta ja tilintarkastuksesta samoin kuin hallituksen virkavastuusta ja toiminnan viranomaisluonteesta otettaisiin lakiin säännökset. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös valtionavustuslakia vastaava muutoksenhakusäännös. Sen mukaan rahaston hallituksen korvausta koskevaan päätökseen saisi ensin vaatia oikaisua hallitukselta, jonka päätöksestä voisi valittaa asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja edelleen korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Kysymystä valtionavustuslain soveltamisesta öljysuojarahaston toimintaan selvennettäisiin säätämällä laissa nimenomaisesti valtionavustuslain soveltamisesta rahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin korvauksiin ja avustuksiin sekä säätämällä öljysuojarahastolle valtionapuviranomaisen asema. Valtionavustuslain 4—6 lukua sovellettaisiin soveltuvin osin myös rahastosta maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

Ehdotetulla lailla ei muutettaisi öljysuojamaksun suuruutta koskevia säännöksiä. Maksun suuruus määräytyisi siten öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain mukaisesti, mikä jälkeen maksu palautuisi nykyiseksi 0,37 euroksi jokaiselta täydeltä öljytonnilta. Hallitus tulee antamaan erillisen esityksen määräaikaisen lain voimassaolon jatkamiseksi vuo-

della eli vuoden 2005 loppuun. Öljysuojarahaston maksuvalmiuden takaamiseksi rahaston pääomarajoja korotettaisiin nykyisestä tasosta väliaikaisen lain voimassaolon lakattua, mutta rajat jäisivät kuitenkin väliaikaisessa laissa säädettyä alemmiksi. Maksuvelvollisia ja maksun kantamista koskevia säännöksiä tarkistettaisiin teknisluonteisesti.

3. Esityksen vaikutukset

Koska esityksessä ei ehdoteta muutoksia öljysuojamaksun suuruuteen, esityksellä ei ole vaikutusta öljysuojamaksun kertymään. Esityksellä ei ole suoranaisia vaikutuksia myöskään öljysuojarahaston menojen kehitykseen, sillä ehdotetulla lailla ei laajenneta öljysuojarahaston käyttötarkoitusta. Varsinaisia öljyvahinkokorvauksia ja torjuntakustannusten korvauksia koskevien säännösten muuttamisella pyritään lähinnä selkeyttämään lainsäädäntöä. Joiltakin osin muutokset ainoastaan vahvistavat öljysuojarahaston johdotuksen jo omaksuman korvauskäytännön. Näillä säännösmuutoksilla ei siten arvioida olevan mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

Torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen kunnille siten, että korvauksensaajana olisi alueen pelastustoimi, merkitsisi korvaushakemusten määrän vähenemistä. Yhdessä öljysuojarahaston käyttöön ottaman atk-pohjaisen tietojärjestelmän kanssa se vähentäisi rahaston hallinnollista työtä ja tehostaisi toimintaa. Kalustohankinnoista ja valmiuden ylläpitokustannuksista maksettaviin korvauksiin vuosittain käytettäviin rahamääriin ei pelastustoimen aluehallintouudistuksella kuitenkaan uskota olevan vaikutusta. Hallintouudistuksen arvioidaan kuitenkin tehostavan toimintaa, jolloin myös öljyvahinkojen alueellisen torjuntavalmiuden ylläpidon kustannustehokkuus paranee nykyisestä. Tällä tulisi olla rahaston menojen kehitykseen myönteinen vaikutus. Menokehitystä on kuitenkin mahdollista arvioida tarkemmin vasta sen jälkeen, kun alueelliset öljyntorjuntasuunnitelmat on laadittu ja hyväksytyt.

Öljysuojarahastosta myönnettävien harkinnanvaraisten korvausten ja avustusten ei odoteta ehdotetun lain johdosta kasvavan. Aikaisemmasta laista poiketen laki tosin mahdol-

listaisi avustusten maksamisen myös alusjätelain 14 §:ssä tarkoitettulle sataman, laitoksen tai telakan omistajalle torjuntakaluston hankkimiseen, mutta siitä johtuvien taloudellisten vaikutusten arvioiminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista, sillä ei ole tiedossa tulevatko kyseiset toimijat avustuksia hakemaan.

Esityksellä ei ole suoranaisia vaikutuksia korvausten hakemista tai myöntämistä koskeviin menettelyihin. Korvaushakemusten käsittelyyn ja päätösten valmisteluun rahaston hallituksessa käytettävä työmäärä voi jonkin verran vähentyä kuntien hakemusten korvautuessa alueellisten pelastusviranomaisien hakemuksilla. Hakemusten määrää vähentäisi myös se, että torjuntavalmiuden ylläpitokustannusten korvaamisessa siirryttäisiin nykyistä summaarisempaan menettelyyn. Tämä toteutettaisiin maksamalla alueellisille pelastusviranomaisille vuosittain etukäteen kertaluonteinen ennakkorvaus, jolla rahoitettaisiin kaluston käytöstä ja muusta torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Hakemusten määrän vähenemisestä saatavaa hyötyä vähentäisi kuitenkin hakemusten laajeneminen ja päätösten valmistelun vaikeutuminen. Pyrkimys tehostaa rahaston taloussuunnittelua lisäisi jonkin verran tästä aiheutuvaa hallinnollista työtä.

Öljysuojarahastosta maksettavia korvauksia koskevien säännösten selkeyttäminen parantaisi korvauksen hakijoiden asemaa ja helpottaisi myös korvaushakemusten ratkaisemista. Uudistus voisi välillisesti vaikuttaa myös ympäristönsuojelua tehostavasti, sillä laki mahdollistaisi öljyvahingon torjuntatoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten nopean korvaamisen, jolloin mahdollinen epätietoisuus torjuntakustannusten maksajasta ei viivittäisi torjunnan aloittamista. Nopeat torjuntatoimet rajoittavat oleellisesti öljyvahingosta ympäristölle koituvia haittoja.

Esityksessä ehdotetaan kuntien öljyntorjuntatehtäviä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että yksittäisen kunnan sijasta öljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä ja johtamisesta vastaisi alueen pelastustoimi. Käytännössä kunnat ovat jo siirtäneet öljyntorjuntatehtävänsä vuoden 2004 alusta toimintansa aloittaneille pelastustoimen alueille. Tehtävien kokoamista nykyistä suurempiin

yksiköihin voidaan perustella sillä, että alueellisilla pelastuslaitoksilla on kunnallisia palokuntia paremmat mahdollisuudet varautua öljyvahinkoihin hankkimalla keskitetysti koko aluetta palvelevaa erityiskalustoa ja huolehtimalla henkilökunnan tarvitsemasta erityiskoulutuksesta.

4. Asian valmistelu

Ympäristöministeriö asetti 12 päivänä helmikuuta 2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli muun muassa valmistella ehdotukset öljysuojarahastoa ja öljyvahinkojen torjuntaa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Työryhmässä olivat jäseninä tai pysyvinä asiantuntijoina edustajat ympäristöministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sisäasiainministeriöstä, öljysuojarahaston johtokunnasta, Suomen ympäristökeskuksesta, Pirkanmaan ympäristökeskuksesta, Suomen Kuntaliitosta, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitosta sekä Suomen luonnonsuojeluliitosta. Työryhmä kuuli työnsä aikana lukuisia asiantuntijoita. Työryhmä jätti hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksensa öljyvahinkojen korvaamista koskevan lainsäädännön uudistamiseksi ympäristöministeriölle 16 päivänä huhtikuuta 2003. Ehdotukseen sisältyi Suomen Kuntaliiton edustajan eriävä mielipide.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot keskeisiltä ministeriöiltä, ympäristö- ja pelastusalan viranomaisilta ja järjestöiltä sekä öljysuoja-

rahaston johtokunnalta. Pääosassa lausunnoista kannatettiin työryhmän ehdotusta. Suomen Kuntaliitto ja eräät alueelliset pelastusviranomaiset toivoivat öljysuojarahastolaikiin säännöstä, joka takaisi torjuntaviranomaisille oikeuden saada torjuntakustannukset korvatuiksi öljysuojarahastosta ilman öljyvahingon aiheuttajaan ensin kohdistuvia perintätoimia.

Tämä esitys perustuu keskeisiltä osiltaan työryhmän ehdotukseen ja siitä saatuihin lausuntoihin.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on tarkoitus antaa erikseen esitys öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaolon jatkamisesta. Tähän esitykseen sisältyvän öljysuojarahastoa koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksessä on otettu huomioon määräaikaisen lain voimassaolon jatkaminen.

Eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi Suomen talousvyöhykkeestä sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi sisältyy ehdotus laiksi alusjätelain muuttamisesta. Lailla muutettaisiin 19 §:n 1 momenttia, jota lainkohtaa ehdotetaan myös tässä esityksessä muutettavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki öljysuojarahastosta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Öljysuojarahaston tarkoitus.* Öljysuojarahaston käyttötarkoitus säilyisi ennallaan. Rahasto olisi pykälän 1 momentin mukaan edelleen valtion talousarvion ulkopuolinen ympäristöministeriön hoidossa oleva rahasto.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin öljysuojarahaston käyttötarkoituksesta. Sen mukaan rahastosta maksettaisiin ensinnäkin korvauksia tapahtuneista öljyvahingoista ja vahinkojen torjunta- ja ennallistamiskustannuksista. Toinen rahaston päätarkoituksista olisi korvata öljyvahinkoihin ennalta varautumisesta aiheutuvia kustannuksia. Rahastosta maksettaisiin siten korvauksia ja myönnettäisiin avustuksia öljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneisiin kustannuksiin. Öljyntorjuntatehtäviä hoitavilla alueellisilla pelastusviranomaisilla olisi lakisääteinen oikeus saada tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset korvatuiksi, mutta muuten kaluston hankinta- ja valmiuden ylläpitokustannusten korvaaminen olisi harkinnanvaraisista. Rahastosta voitaisiin myöntää harkinnanvaraisesti myös avustuksia torjunnan ja ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan (ehdotuksen 19 §).

2 §. *Valtionavustuslain soveltaminen.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös valtionavustuslain soveltamisesta öljysuojarahastosta myönnettäviin korvauksiin. Säännös on tarpeen selvyuden vuoksi, sillä käytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, missä laajuudessa valtionavustuslakia sovelletaan öljysuojarahaston toimintaan. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että valtionavustuslakia sovellettaisiin rahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin korvauksiin ja avustuksiin, jollei laista muuta johtuisi. Sivulause ilmentäisi valtionavustuslain toissijaisuutta erityislakiin eli öljysuojarahastolakiin nähden. Rahastosta myönnettäviä korvauksia ei voitaisi rinnastaa valtionavustuksiin niiltä

osin kuin hakijalla on korvauksen saantiin oikeus.

Öljysuojarahasto toimisi pykälän mukaan valtionavustuslaisissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Rahastoon sovellettaisiin tällöin, mitä valtionavustuslaisissa säädetään valtionapuviranomaisesta. Käytännössä tämä oikeuttaisi öljysuojarahaston muun muassa suorittamaan korvauksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, tai valtuuttamaan esimerkiksi alueellisen ympäristökeskuksen suorittamaan tällaisia tarkastuksia.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi, että valtionavustuslain 4—6 lukua sovellettaisiin soveltuvin osin myös sellaisiin korvauksiin, joiden saamiseen hakijalla olisi lain mukaan oikeus. Kyseiset valtionavustuslain luvut koskevat avustuksen käyttöä ja valvontaa, palauttamista ja takaisinperintää sekä tietojensaantia ja tietojen luovuttamista. Yhtenäisten menettelytapojen noudattaminen näissä asioissa olisi tarkoituksenmukaista siitä riippumatta, minkä tyyppisistä korvauksista tai avustuksista olisi kysymys.

3 §. *Määritelmät.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi öljyn ja öljysuojamaksullisen öljyn määritelmät. Jälkimmäinen määritelmä olisi tarpeen öljysuojamaksun suorittamisvelvollisuuden määrittämiseksi. Öljysuojamaksullinen öljy, josta siis öljysuojamaksu perittäisiin, määriteltäisiin tullitariffin nimikkeiden 27.07, 27.09 ja 27.10 perusteella ja se vastaisi nykyisen lain öljyn määritelmää. Öljy määriteltäisiin siten, että se käsittäisi raakaöljyn ja siitä saatujen öljytuotteiden, kuten bensiinin, lisäksi myös öljypitoisen seoksen, jäteöljyn ja öljyisen jätteen. Öljyvahingossa voisi siis olla kysymys minkä tahansa edellä mainitun aineen aiheuttamasta vahingosta.

4 §. *Öljysuojarahaston hallitus ja henkilöstö.* Öljysuojarahaston tärkein toimielin olisi hallitus, joka korvaisi rahaston nykyisen johtokunnan. Hallituksen päätehtävänä olisi päättää rahastosta myönnettävistä korvauksista ja avustuksista. Hallituksella olisi myös tärkeitä rahaston talous- ja muuhun hallintoon liittyviä tehtäviä. Valtioneuvosto asettaisi hallituksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Nykyinen 1 päivänä marraskuuta 2003

alkaneeksi kolmivuotiskaudeksi asetetun johtokunnan jatkamisesta rahaston hallituksena toimikautensa loppuun säädettäisiin 32 §:ssä.

Hallituksen kokoonpanosta olisi laissa perussäännös. Sen mukaan hallituksessa olisivat edustettuina öljyvahinkojen torjunnan kannalta keskeisten valtion viranomaisten lisäksi kunnat, öljyala ja ympäristönsuojelujärjestöt. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 8 §:ää.

Nykyisen johtokunnan tapaan hallitus voisi tarvittaessa perustaa työjaoston valmistelemaan hallituksessa päätettäviä asioita ja myös itse ratkaisemaan pienehköjä korvaushakemuksia sen mukaan kuin 21 §:ssä säädettäisiin. Rahastolla olisi myös valtion palveluksessa olevaa henkilöstöä. Hallituksen ja työjaoston tarkemmasta kokoonpanosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

2 luku. Öljysuojamaksu

5 §. *Öljysuojamaksun suuruus.* Öljysuojamaksun suuruuteen ei ehdoteta muutosta. Maksu palautuisi siis 0,37 euroksi jokaisesta täydestä maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljytonnista sen jälkeen, kun maksun korotusta koskevan määräaikaisen lain voimassaolo päättyy. Lailla korotettiin öljysuojamaksu 0,60 euroon öljytonnilta vuoden 2004 loppuun saakka. Maksu perittäisiin edelleen kaksinkertaisena, jos öljyä kuljettavassa säiliöaluksessa ei olisi kaksoispohjaa.

6 §. *Maksuvelvolliset.* Pykälään koottaisiin nykyisen lain 2 §:n 3 ja 4 momentin sekä 2 a §:n 1 momentin säännökset, joissa säädetään öljysuojamaksun suorittamisvelvollisuudesta. Maksun suorittamisvelvollisuuteen ei ehdoteta asiallisia muutoksia, mutta maksuvelvollisuussäätelyä selvennettäisiin jakamalla pykälä kahteen momenttiin sen mukaan, tuodaanko öljyä Euroopan yhteisöstä vai sen ulkopuolelta. Pykälän 1 momentti koskisi Euroopan yhteisön jäsenvaltiosta maahantuotavaa tai Suomen kautta kuljetettavaa öljyä ja 2 momentti Euroopan Unionin alueen ulkopuolelta maahantuotavaa tai kauttakuljetettavaa muuta kuin yhteisötavaraa.

7 §. *Maksun kantaminen.* Pykälässä säädettäisiin öljysuojamaksun kantamisessa noudatettavasta menettelystä ja sovellettavasta

lainsäädännöstä. Maksun kantaminen ja sen suorittamisen valvonta olisi tullilaitoksen vastuulla. Tullihallitus voisi antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä menettelystä maksua määrättäessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin öljysuojamaksun määräytymisestä ja maksuun sovellettavasta lainsäädännöstä EY:n alueelta tuotavaa ja kauttakuljetettavaa öljyä varten. Maksun määräämisessä ja muussa menettelyssä noudatettaisiin tällöin valmisteverotuslain (1469/1994) rekisteröityä elinkeinonharjoittajaa koskevia säännöksiä. Säännös vastaisi nykyisen lain 2 a §:n 3 momenttia.

Pykälän 3 momentissa olisi vastaavat säännökset niitä tapauksia varten, jolloin maahantuotava tai kauttakuljetettava öljy olisi peräisin Euroopan yhteisön ulkopuolelta. Näissä tapauksissa menettelyyn sovellettaisiin tullilakia (1466/1994).

8 §. *Pääomaratat.* Nykyisen lain 3 §:n mukaan öljysuojamaksun periminen lopetetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden lopussa, jona öljysuojarahaston pääoma on noussut 7 miljoonaan euroon, ja periminen aloitetaan taas uudelleen rahaston pääoman pienennyttyä alle 3,5 miljoonan euron. Öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla rahaston pääoman ylä- ja alarajoja korotettiin öljysuojamaksun korotusta vastaavasti 11 ja 5,5 miljoonaan euroon. Aiemmin mainitulla erillisellä hallituksen esityksellä toteutettavan lain voimassaolon jatkamisen jälkeen korotukset olisivat voimassa vuoden 2007 loppuun.

Suomenlahden öljykuljetusten lisääntymisestä johtuvaan kasvaneeseen öljyvahinkorisktiin varautumiseksi tulisi öljysuojarahaston peruspääomaa korottaa pysyvästi, jotta rahastossa olisi riittävästi varoja korvausten suorittamiseen vakavankin öljyvahingon mahdollisesti sattuesssa. Tämän vuoksi rahaston pääoman ylärajaksi ehdotetaan väliaikaisen korotuksen voimassaolon lakattua 10 miljoonaa euroa ja alarajaksi 5 miljoonaa euroa. Lisäksi tulisi rahaston talousarviota vuositain laadittaessa varautua siihen, että rahastolla olisi riittävä maksuvalmius öljyvahingoista johtuvien lakisääteisten ja 12 §:ssä säädettyjen ennakkokorvausten maksamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristömi-

nisteriön tulisi viipymättä ilmoittaa tullihallitukselle 1 momentissa tarkoitetuista pääoman muutoksista maksun perimisen lopettamiseksi tai uudelleen aloittamiseksi. Säännös vastaa öljysuojarahastosta annetun asetuksen (828/1985), jäljempänä öljysuojarahastoasetus, 2 §:n 1 momenttia, mutta se ehdotetaan nyt siirrettäväksi lakiin.

9 §. *Maksua koskevien tietojen antaminen.* Öljysuojamaksun kantamista koskevan 7 §:n mukaan maksuun sovellettaisiin valmisteverotuslain ja tullilain säännöksiä. Tästä seuraisi, että näitä lakeja sovellettaisiin myös maksua koskevien tietojen salassapitoon. Kyseiset säännökset eivät mahdollista maksua koskevien tietojen luovuttamista toiselle viranomaiselle samassa laajuudessa kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Öljysuojarahaston hoidon sekä toiminnan ja talouden suunnittelun kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että ympäristöministeriöllä ja rahaston hallituksella olisi mahdollisuus saada öljysuojamaksun kertymää ja muita maksua koskevia tietoja käyttöönsä. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan tulliviranomainen voisi antaa ministeriölle ja rahaston hallitukselle näille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia öljysuojamaksua koskevia tietoja valmisteverotuslain tai tullilain salassapitoa koskevien säännösten estämättä.

3 luku. Korvaukset ja avustukset

10 §. *Korvaus öljyvahingosta sekä torjunta- ja ennallistamiskustannuksista.* Pykälä olisi öljyvahinkojen korvausjärjestelmän kannalta keskeinen säännös. Siinä ilmaistaisiin selvästi öljysuojarahastoon perustuvan korvausjärjestelmän toissijainen luonne. Rahastosta maksettaisiin korvauksia öljyvahingon johdosta silloin, kun korvausta ei ole mahdollista saada vahingon aiheuttajalta tai muulta lain mukaan korvausvelvolliselta. Sääntely selkiintyisi nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna, kun samalla poistettaisiin rinnakkaiset korvausensaantioikeutta koskevat säännökset maa- ja alusöljyvahinkojen torjuntaa koskevista laeista tähän esitykseen sisältyvillä näiden lakien muutoksilla.

Öljysuojarahastosta maksettaisiin öljyva-

hingon johdosta kahdenlaisia korvauksia: perinteisiä vahingonkorvauksia öljyvahingosta kärsimään joutuneille yksityisille ja yhteisöille sekä korvauksia viranomaisille ja muille öljyvahingon torjunta- ja ennallistamistyöhön osallistuneille torjunnasta ja ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista. Siitä, miten vahingonkorvaukset määrättäisiin ja mitä kustannuksia pidettäisiin korvauksen saantiin oikeuttavina torjunta- ja ennallistamiskustannuksina, säädettäisiin tarkemmin 12 ja 13 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin korvauksen maksamisen edellytyksistä. Oikeus saada öljysuojarahastosta korvaus olisi ensinnäkin silloin, kun korvausta ei ole saatu täysimääräisesti perityksi siltä, joka on jonkin muun lain nojalla ensisijaisesti korvausvelvollinen, eikä korvausta myöskään saada tämän vastuuvakuutuksesta. Normaalisti tulokseton perintä johtuisi korvausvelvollisen konkurssista tai muusta maksukyvyttömyydestä, jonka vuoksi korvausta ei kokonaan tai osaksikaan saataisi tältä perityksi.

Pykälässä tarkoitettuja ensisijaisen korvausvelvollisuuden synnyttäviä lakeja olisivat ainakin ympäristövahinkolaki, vahingonkorvauslaki (412/1974), merilaki ja erityisesti sen 10 luku sekä IOPC-laki. Myös liikennevahingoista johtuneet öljyvahingot korvataan ensisijaisesti ajoneuvon liikennevakuutuksesta liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla. Korvauskäytäntöä on tältä osin selventänyt Korkein oikeus 20 päivänä maaliskuuta 1998 antamassaan tuomiossa (KKO:1998:34), jossa se on vahvistanut vakuutusyhtiön ensisijaisen velvollisuuden korvata säiliöauton ojaan suistumisesta seuranneen öljyvahingon torjunnasta kunnalle aiheutuneet kustannukset.

Oikeus saada öljysuojarahastosta korvaus olisi myös silloin, kun öljyvahingon aiheuttaja tai muuta ensisijaista korvausvelvollista ei saataisi selvitettyksi. Kysymyksessä voisi olla tilanne, jossa vahingon alkuperästä ei olisi tietoa tai mahdollisen aiheuttajan selvittäminen olisi kohtuuttoman työlästä.

Korvauksen saamisen edellytykseksi säädettäisiin lisäksi, että hakijan olisi osoitettava oikeutensa korvaukseen esittämällä selvitys siitä, että korvausta ei ole saatu perityksi tai korvausvelvollista selvitettyksi. Selvityksen

riittävyden harkitsisi öljysuojarahaston hallitus tapauskohtaisesti ottaen huomioon hakijan tosiasialliset mahdollisuudet korvauksen perimiseen tai korvausvelvollisuuden selvittämiseen. Korvauksen hakijan selvitysvelvollisuus olisi joka tapauksessa lievempi kuin ympäristövahinkovakuutuslain mukainen selvitysvelvollisuus, jonka mukaan vakuutuskorvauksen maksaminen edellyttää tuloksetonta ulosmittausyritystä, jollei ole kysymys konkurssista tai muusta maksukyvyttömyysmenettelystä.

Vaikka voimassaolevassa laissa ei ole säädetty nyt ehdotetun kaltaisia edellytyksiä korvausten maksamiselle, ei öljysuojarahaston korvauskäytäntöä ole tarkoitus nykyisestä tiukentaa, sillä ilman nimenomaisia säännöksiäkin on vastaavat selvitykset käytännössä säännönmukaisesti vaadittu ennen korvauksen maksamista. Lisäksi 11 §:ssä säädetty edellytys öljysuojarahastosta voitaisiin maksaa ennakkokorvauksia öljyvahinkojen johdosta myös ilman edellä tarkoitettuja selvityksiä.

Pykälän 2 momentissa ulotettaisiin korvaussäätely koskemaan nykyisen lain tapaan myös Ahvenanmaan maakunnan alueella tapahtuneita öljyvahinkoja.

11 §. *Ennakkokorvaus.* Pykälän tarkoituksena on varmistaa korvausten maksaminen öljyvahingon johdosta nopeasti ja ilman 10 §:ssä säädettyjä edellytyksiäkin, kun se on kohtuussyistä perusteltua. Siten esimerkiksi alueen pelastustoimelle voitaisiin pykälän nojalla maksaa ennakkokorvausta öljyvahingon torjuntatoimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista, jos korvauksen saaminen korvausvelvolliselta ei olisi kohtuullisessa ajassa mahdollista. Pykälä ilmentää tältä osin yhtä öljysuojarahaston perustarkoituksista, jonka mukaan erityisesti suurissa öljyvahingoissa korvaukset tulisi maksaa viivytyksettä ja jättää niiden takaisinperintä vahingon aiheuttajalta rahaston tehtäväksi. Käytännössä näin meneteltiin esimerkiksi m/s Eiran vuonna 1984 sattuneen öljyvahingon yhteydessä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty ennakkokorvauksesta, mutta öljysuojarahastoasetuksen 8 §:n mukaan öljysuojarahaston johtokunta voi tarvittaessa myöntää ennakkokorvausta korvattaviksi säädettyihin kustannuksiin. Ennakkokorvausta koskeva sään-

nös on perusteltua sisällyttää lakiin ja samalla säätää niistä edellytyksistä, joiden nojalla ennakkokorvausta voitaisiin myöntää.

Ennakkokorvauksen maksaminen tulisi kysymykseen ennen muuta suurissa öljyvahingoissa, joista aiheutuvat vahingot tai joiden torjuntakustannukset nousevat niin suuriksi, ettei kohtuudella voida edellyttää vahingoista kärsivien tai torjunnasta vastaavien viranomaisten, etenkin alueellisen pelastustoimen, itse ryhtyvän hankaliin ja aikaa vieviin perintätoimiin esimerkiksi varustamon vakuutusyhtiötä tai kansainvälistä öljyvahinkojen korvausrahastoa kohtaan. Ennakkokorvauksen maksaminen olisi perusteltua myös silloin, kun öljyvahingon vastuukysymykset olisivat epäselvät ja korvausvastuun selvittäminen edellyttäisi hankalaa ja kallista oikeudenkäyntiä.

Ennakkokorvausmenettely ei kuitenkaan voi olla ensisijainen ja rajoittamaton. Öljysuojarahastoon perustuva hallinnollinen korvausjärjestelmä ei saa hämärtää ympäristövahingon aiheuttajan ensisijaista velvollisuutta vastata aiheuttamansa vahingon kustannuksista. Esimerkiksi maa-alueilla tapahtuvat suurehkot öljyvahingot aiheutuvat usein liikennevahingoista, joiden vastuusta säädetään liikennevakuutuslaissa. Tällaisissa ja muissa sellaisissa tapauksissa, joissa korvausvelvollisesta ei ole epäilystä ja korvaus on myös käytännössä nopeasti saatavissa, ei ennakkokorvauksen maksaminen öljysuojarahastosta tulisi kysymykseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ennakkokorvauksen maksamisen edellytykseksi hakijalle velvollisuus esittää selvitys öljyvahingosta ja sen syistä. Lisäksi hakijan tulisi esittää perusteltu selvitys niistä syistä, joiden vuoksi korvausta ei ole yritetty saada vahingosta vastuulliselta. Selvitykselle ei tulisi asettaa kohtuuttoman korkeita vaatimuksia, jotta korvauksen maksaminen ei tarpeettomasti hidastuisi. Lopullinen korvaus myönnettäisiin sen jälkeen kun on esitetty selvitys aiheutuneista lopullisista kustannuksista.

12 §. *Korvattava vahinko.* Pykälässä säädettäisiin, miten öljysuojarahastosta maksettava vahingonkorvaus määrättäisiin. Pykälä koskisi ainoastaan öljyvahingosta kärsimään joutuneille aiheutuneita vahinkoja eli perinteisiä vahingonkorvauksia. Öljyvahingosta

aiheutuneista korvattavista torjunta- ja ennallistamiskustannuksista säädettäisiin 13 §:ssä.

Korvattavan vahingon käsite olisi sama kuin ensisijaista ympäristövahinkovastuuta sääntelevissä laeissa. Pykälässä viitattaisiin siten sekä ympäristövahinkolakiin että merilain 10 lukuun, joita sovellettaisiin sen mukaan, onko kysymys maa-alueella tapahtuneesta vai aluksesta aiheutuneesta öljyvahingosta. Myös liikennevakuutuslakia voidaan pitää tällaisena ensisijaista korvausvastuuta koskevana lakina, mutta varsinaisten vahingonkorvausten maksaminen liikenteestä johtuvan öljyvahingon seurauksena on käytännössä harvinaista. Näissä tapauksissa korvattavia kustannuksia aiheutuu yleensä vain maahan valuneen öljyn vaarattomaksi tekemisestä johtuvista torjuntatoimenpiteistä.

Muista kuin liikenteen aiheuttamista maa-alueiden öljyvahingoista korvattava vahinko määräytyisi ympäristövahinkolain 5 §:n mukaisesti. Sen mukaan korvataan henkilö- ja esinevahinko sekä taloudellinen vahinko, joka ei ole yhteydessä henkilö- ja esinevahinkoon, jos tällainen vahinko ei ole vähäinen. Henkilö- ja esinevahingoista säädetään tarkemmin vahingonkorvauslaissa, jota muutenkin sovelletaan ympäristövahinkojen korvaamiseen, jollei ympäristövahinkolaista muuta johdu (ympäristövahinkolain 2 §:n 5 momentti). Siten esimerkiksi vahingonkorvauslain 6 luvun 1 §:ssä säädetty vahingon kärsineen myötävaikutus vahinkoon voisi oikeuttaa öljysuojarahastosta maksettavan vahingonkorvauksen sovitteluun.

Ympäristövahinkolain soveltamista korvausten määräämisessä rajattaisiin kuitenkin säätämällä, että kyseisen lain 9 §:ssä tarkoitettua etukäteiskorvausta ei maksettaisi eikä öljysuojarahastolla olisi lain 10 §:ssä tarkoitettua lunastamisvelvollisuutta. Rajaus vastaisi ympäristövahinkovakuutuslaissa olevaa korvauksen määräämisrajoitusta.

Alusöljyvahingoista johtuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevat säännökset ovat merilain 10 luvussa. Sääntely perustuu pysyvien öljyjen kuljettamisesta aiheutuneiden vahinkojen korvausvastuun osalta kansainväliseen vahingonkorvausjärjestelmään, mutta luvussa ovat myös kansalliset erityissäännökset muiden alusten kuin öljytankkereiden aiheuttamista öljyvahingoista. Luvun 1 §:n 3

kohdassa määritelty öljyvahinko käsittää sekä öljyn aiheuttaman pilaantumisvahingon että torjunta- ja ennallistamistoimenpiteistä aiheutuneet vahingot ja kustannukset. Saman lainkohdan mukaan myös ympäristön tilan huononemisesta johtuva ansionmenetyks korvataan öljyvahingon johdosta. Tämän perusteella voitaisiin maksaa esimerkiksi ammattikalastajille ansionmenetyksen vuoksi korvauksia.

13 §. *Torjunta- ja ennallistamiskustannukset.* Pykälässä olisi perussäännökset siitä, mitä öljyvahingon torjunta- ja ennallistamiskustannuksia pidettäisiin öljysuojarahastosta korvauksen saantiin oikeuttavina kustannuksina. Korvattavuuden ala säilyisi ennallaan, sillä pykälä perustuisi nykyisiin öljyvahinkojen torjuntalaeissa oleviin säännöksiin sekä ympäristövahinkolain vahingontorjunta- ja ennallistamiskustannusten korvaamista koskevaan 6 §:ään.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan korvattaisiin yksityishenkilölle aiheutuneet kustannukset niistä tarpeellisista toimenpiteistä, joihin hän on ryhtynyt itseään uhkaavan öljyvahingon torjumiseksi. Säännös vastaisi pääosin ympäristövahinkolain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohta koskisi öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille ja muille torjuntaan osallistuneille aiheutuneita varsinaisia öljyvahingon torjuntakustannuksia. Sen mukaan korvattaisiin alusjätelain tai maa-alueiden öljyvahinkolain mukaisesti suoritetuista torjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja vahingot. Säännös viittaa lähinnä alusjätelain 18 §:n 2 momenttiin ja maa-alueiden öljyvahinkolain 7 §:n 1 momenttiin, joiden mukaan torjuntaviranomaisen tulee öljyvahingon tai sen uhan johdosta ryhtyä kiireellisesti sellaisiin tarpeellisiin torjuntatoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntakustannusten korvaamista koskevat, tarkoitukseltaan vastaavat säännökset on myös merilain 10 luvussa ja ympäristövahinkolain 6 §:ssä.

Säännös ei rajaisi korvattavuutta vain öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille aiheutuneisiin kustannuksiin, vaan myös muut torjuntaan osallistuneet viranomaiset ja torjunta-

tehtäviin otetut yksityishenkilöt olisivat korvaukseen oikeutettuja. Jos öljyvahingon torjuntatyöstä aiheutuisi joillekin vahinkoa, myös nämä vahingot korvattaisiin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa olisi perussäännös ympäristön ennallistamiskustannusten korvaamisesta. Sen mukaan korvattaisiin öljyn pilaaman ympäristön ennalleen palauttamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Säännös tarkoittaisi lähinnä viranomaisille ennallistamisesta koituneiden kustannusten korvaamista, mutta sen nojalla voitaisiin korvata myös yksityishenkilölle ympäristön ennallistamistyöhön osallistumisesta aiheutuneita kustannuksia.

Tapauskohtaisesti olisi ratkaistava, mitä toimenpiteitä olisi pidettävä ennallistamisena ja milloin ennallistamisesta aiheutuneita kustannuksia olisi pidettävä lainkohdan tarkoittamalla tavalla kohtuullisina. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulisi muun muassa verrata ennallistamistoimenpiteiden kustannuksia aiheutuneeseen vahinkoon ja ennallistamisella saavutettuun hyötyyn. Käytännössä ennallistaminen tulee öljyvahingoissa harvoin kysymykseen, mutta esimerkiksi öljyvahingon johdosta vioittuneiden puiden tai pensaiden uudelleen istuttamista voidaan pitää ympäristön ennallistamisena ja korvata siitä aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan korvauksen saantiin oikeuttavina kustannuksina pidettäisiin myös torjunta- ja ennallistamistoimenpiteiden suorittamiseksi välttämättömien selvitysten kustannuksia. Säännös vastaisi ympäristövahinkolain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa olisi asetuksen antamiseen valtuuttava säännös. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa, mitä torjunta- ja ennallistamiskustannuksia olisi pidettävä korvauksen saantiin oikeuttavina hyväksyttävänä kustannuksina. Tarkoituksena on, että lain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen otettaisiin nykyisen öljysuojarahastoasetuksen 6 §:ää vastaava säännös, jonka mukaan hyväksyttäviä kustannuksia olisivat torjunnasta aiheutuneet, tarkemmin yksilöitävät ylimääräiset kustannukset.

14 §. *Korvauksen saajaa koskeva rajoitus.* Säännös vastaisi voimassaolevan lain 5 §:n 5

momenttia. Se ilmaisisi ensinnäkin sen vahingonkorvausoikeuden peruseriaatteen, ettei korvausta suoriteta vahingonaiheuttajalle itselleen. Korvausta ei suoritettaisi myöskään sille, joka olisi vahinkohetkellä öljyn hallussapitäjä taikka jonka toimeksiannosta öljyä oli vahingon sattuessa kuljetettu. Säännöksen oikeuspoliittisena perusteena olisi se tosiseikka, että öljytuotteiden hallussapidosta ja kuljetuksesta aiheutuu aina tietyn suuruisen vahingon vaara, minkä vuoksi on perusteltua, että riskin aiheuttaja itse vastaa itselleen aiheutuneista vahingoista.

Korvauksen saajaa koskevaa rajoitusta sovellettaisiin vain öljyvahingoista aiheutuviin vahingonkorvauksiin ja torjunta- ja ennallistamiskustannusten korvauksiin, joista säädettäisiin 12 ja 13 §:ssä. Öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamiskustannuksia voitaisiin 15 §:ssä säädetyin edellytyksin harkinnanvaraisesti korvata. Näissä tapauksissa ei korvauksen saajaa koskevaa rajoitusta sovellettaisi. Siten korvauksen myöntäminen pilaantuneen maa-alueen haltijalle esimerkiksi kiinteistön öljylämmityslaitteiston vuodosta aiheutuneen öljyvahingon johdosta olisi periaatteessa mahdollista erityisesti silloin, kun vuodon alkuperää ja syytä ei pystytä luotettavasti selvittämään.

15 §. *Harkinnanvarainen korvaus öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta.* Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 5 a §:ää. Sen tarkoituksena olisi mahdollistaa öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamiskustannusten korvaaminen öljysuojarahastosta silloinkin, kun puhdistaminen ei liittyisi välittömästi äkilliseen vahinkotapahumaan. Pykälän nojalla olisi mahdollista myöntää korvauksia vanhojen, alkuperältään usein epäselvien ja pitkän ajan kuluessa pilaantuneiden alueiden puhdistamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Korvauksen saamiseen ei olisi subjektiivista oikeutta, vaan korvauksen myöntäminen olisi öljysuojarahaston harkinnassa. Välittömästi öljyvahingon torjuntaan liittyvät ympäristön ennallistamiskustannukset korvattaisiin 10 §:n nojalla.

Arvioitaessa maaperän tai pohjaveden pilaantuneisuutta lähtökohtana olisi ympäristönsuojelulain (86/2000) 7 ja 8 §:ssä säädetyt maaperän ja pohjaveden pilaamiskielto. Pilaamiskieltoja olisi rikottu ja pilaantumista

siten aiheutettu, jos seurauksena olisi kyseisissä pykälissä kielletty maaperän tai pohjaveden laadun huononeminen. Tämä ei kuitenkaan välttämättä merkitsisi tarvetta ryhtyä maaperän puhdistamiseen, vaan puhdistustarpeen arviointiin vaikuttavat aina myös pilaantuneen alueen käyttötarkoitus ja pilaantumisesta aiheutuva riski. Pilaantuneen alueen laajuuden ja puhdistamistarpeen selvittäminen on usein vaikeaa ja aikaa vievää, minkä vuoksi pykälän 1 momentin mukaan myös tästä aiheutuneiden kustannusten samoin kuin puhdistustöiden suunnittelukustannusten korvaaminen olisi mahdollista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden olisi täyttyvä, jotta pykälässä tarkoitettujen korvausten myöntäminen voisi tulla kysymykseen. Maaperän ja pohjaveden yleisestä puhdistamisvelvollisuudesta säädetään ympäristönsuojelulain 75 §:ssä. Kyseisen pykälän mukaan pilaantumisen aiheuttaja on ensisijaisesti velvollinen puhdistamaan maaperän ja pohjaveden. Jos aiheuttajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka tätä ei saada täyttämään puhdistamisvelvollisuuttaan esimerkiksi maksukyvyttömyyden vuoksi, on toissijainen puhdistamisvastuu pilaantuneen alueen haltijalla, jos tämä on ollut tietoinen pilaantumisesta aluetta hankkiessaan eikä vastuun kohdistaminen häneen ole ilmeisen kohtuutonta. Jos alueen haltijaakaan ei voitaisi velvoittaa puhdistamaan aluetta, olisi pykälän 2 momentin mukaan mahdollista korvata puhdistamiskustannukset öljysuojarahastosta. Käytännössä korvauksia on nykyisen lain 5 a §:n nojalla myönnetty eniten sellaisten alueiden puhdistamiseen, jotka on toteutettu käytöstä poistuneiden polttonesteiden jakeluasemakiinteistöjen kunnostamisohjelman (Soili-ohjelma) puitteissa.

Pykälän 3 momentiksi otettaisiin nykyistä öljysuojarahastoasetuksen 6 b §:n 2 momenttia vastaava säännös kiinteistön omistajan velvollisuudesta antaa sitoumus puhdistamiskustannuksiin myönnetyn korvauksen palauttamisesta öljysuojarahastolle rahaston niin vaatiessa, jos kiinteistö myydään kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun puhdistaminen on suoritettu. Säännöksen tarkoituksena on estää kiinteistön omistajia hyötymästä ansiottomasti siitä, että kiinteistön arvo puh-

distamisen jälkeen tuntuvasti nousee. Säännöksen tarkoitus ja perustuslain 80 § huomiioon ottaen on paikallaan, että säännös nostetaan asetuksesta lain tasolle.

Pykälässä tarkoitettujen korvauksen myöntäminen edellyttäisi lisäksi, että puhdistamisesta esitettäisiin öljysuojarahaston hallitukselle riittävän yksityiskohtainen suunnitelma. Puhdistamiseen olisi niinkään oltava ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu ympäristölupa tai siitä olisi tehtävä kyseisen lain edellyttämä ilmoitus alueelliselle ympäristökeskukselle. Vastaavista vaatimuksista säädetään voimassa olevan lain 5 a §:n 3 momentissa. Koska kyseinen säännös koskee lähinnä menettelyä korvaushakemuksen käsittelemiseksi, ehdotetaan asiasta säädettäväksi 20 §:ssä olevan valtuutuksen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa, jonne koottaisiin muutkin hakemusmenettelyä koskevat säännökset.

16 §. *Takautumisoikeus.* Pykälä vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 7 §:ää. Öljysuojarahaston korvausvastuun toissijainen luonne huomioon ottaen on välttämätöntä, että rahastolla olisi takautumisoikeus vahingosta vastuussa olevaa kohtaan siltä osin kuin rahasto on vahingon johdosta maksanut korvauksia. Korvauksen maksamiselle säädettävät edellytykset huomioon ottaen takautumisoikeuden käyttäminen tulisi käytännössä kysymykseen lähinnä vain 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, kun rahastosta olisi maksettu ennakkokorvauksia öljyvahingon johdosta. Näissä tapauksissa rahaston tulisi periä maksamansa ennakkokorvaus takaisin vahingon aiheuttajalta taikka tämän vastuuvakuutusyhtiöltä. Rahastolla olisi kuitenkin edelleen myös oikeus erityisestä syystä jättää korvaus kokonaan tai osittain perimättä.

Voimassa olevasta laista poiketen takautumisoikeus säädettäisiin suoraan öljysuojarahastolle. Nykyisen lain mukaan takautumisoikeus on valtiolla, jonka on palautettava perityksi saatu summa rahastoon. Tästä välivaiheesta ehdotetaan tarpeettomana luovuttavaksi.

17 §. *Korvaus torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta.* Öljyvahinkojen torjunnasta huolehtivilla alueellisilla pelastusviranomaisilla olisi pykälän mukaan oikeus saada öljysuojarahastosta korva-

us torjuntakaluston hankinnasta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneista kustannuksista vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti. Säännös vastaisi nykyistä kunnan korvauksensaantioikeutta. Torjuntavalmiuden ylläpitokustannuksiin luettaisiin paitsi kaluston käytöstä ja tarvikehankinnoista aiheutuvat kustannukset myös torjuntahenkilöstön koulutuksesta aiheutuneet kustannukset.

Korvaus myönnettäisiin pykälän 1 momentin mukaan alueen pelastustoimelle, jolle ehdotetaan siirrettäväksi vastuu kunnan öljyntorjuntatehtävistä tähän esitykseen sisältyvillä maa-alueiden öljyvahinkolain ja alusjätelain muutoksilla. Samalla kyseisistä laeista kumottaisiin säännökset, joissa viitattaisiin kunnan oikeuteen saada öljysuojarahastosta korvaus edellä mainituista kustannuksista. Kummassakin laissa säädettäisiin lisäksi alueen pelastustoimelle velvollisuus laatia aluettaan koskeva öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä. Torjuntasuunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos torjuntakaluston hankinta ylittäisi kustannuksiltaan 85 000 euron rajan, olisi hankinnan korvaamisen edellytyksenä nykyiseen tapaan, että öljysuojarahaston hallitus olisi etukäteen hyväksynyt kyseisen hankinnan. Hallituksen ennakkohyväksynnän säilyttäminen olisi tarpeen, jotta hallitus saisi riittävän ajoissa tiedon suurista hankinnoista ja varautumalla niistä aiheutuviin menoihin voisi pitää huolta myös rahaston pitkän ajan maksuvalmiudesta.

Jos torjuntakalustoa ei olisi tarkoitettu käytettäväksi yksinomaan öljyvahinkojen torjuntaan, korvattaisiin pykälän 2 momentin mukaan kaluston hankinta- ja käyttökustannukset pääsääntöisesti vahvistetun torjuntasuunnitelman mukaisen öljyvahinkojen torjunnan käyttöasteen mukaan. Käyttöaste olisi arvioitava torjuntasuunnitelmaa laadittaessa. Käyttöastetta suurempikin osuus hankintakustannuksista voitaisiin korvata, jos se olisi perusteltua riittävän torjuntavalmiuden saavuttamiseksi.

Torjuntavalmiuden ylläpitokustannusten korvaamista koskevaa menettelyä on tarkoitettu yksinkertaistaa siirtymällä nykyistä summaarisempaan menettelyyn. Pykälän 3 mo-

mentiksi ehdotetaan säännöstä, joka mahdollistaisi ennakkokorvauksen maksamisen alueelliselle pelastustoimelle torjuntakaluston käytöstä ja pienistä tarvikehankinnoista kalenterivuoden mittaan kertyvien kustannusten kattamiseksi. Menettely edellyttäisi, että rahaston varojen käytöstä tehdään suunnitelma, jossa arvioidaan etukäteen torjuntavalmiuden ylläpidosta alueellisille pelastusviranomaisille aiheutuvat kustannukset. Säännös karsisi öljysuojarahastolle tulevien korvaushakemusten määrää merkittävästi ja vähentäisi sekä korvausten hakijoiden että korvauksen myöntäjän työmäärää. Aiheutuneista todellisista kustannuksista olisi vuosittain toimitettava tilitys lopullisen korvauksen määräämiseksi.

18 §. *Harkinnanvarainen korvaus torjuntakaluston hankkimisesta.* Pykälän mukaan valtiolle ja Ahvenanmaan maakunnalle voitaisiin harkinnanvaraisesti korvata alusjätelaissa tarkoitetun alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia. Valtion osalta säännös vastaisi voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentissa olevaa säännöstä ja Ahvenanmaan maakunnan osalta vakiintunutta käytäntöä.

Valtion viranomaisilla ja erityisesti Suomen ympäristökeskuksella on alusjätelain 19 §:n mukaan keskeinen rooli merellä sattuvien öljyvahinkojen torjunnassa. Käytännössä valtion ja Ahvenanmaan maakunnan tarpeelliset alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankinnat on korvattu öljysuojarahastosta, kun korvausta on rahastosta haettu. Tätä käytäntöä ei ole tarkoitettu muuttamaan, vaikka valtion ja maakunnan korvauksensaantioikeus säilytettäisiinkin edelleen harkinnanvaraisena.

Öljykuljetusten lisääntyminen Suomenlahdella ja tästä aiheutuva vakavan öljyvahingon riski lisää tarvetta parantaa valtion vastuulla olevaa torjuntavalmiutta muun muassa varustamalla nykyistä väylänhoito- ja vartioaluskalustoa öljyntorjuntaan soveltuvaksi. Myös näistä alusten muutostöistä aiheutuvia kustannuksia olisi pykälän nojalla mahdollista korvata öljysuojarahastosta.

Koska valtion viranomaisten tehtävänä ei ole kuin poikkeustapauksissa osallistua maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjuntaan, korvauksensaantioikeutta ei olisi tar-

peen ulottaa maa-alueiden öljyvahinkolaissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnassa tarvittavan kaluston hankkimiseen.

Ahvenanmaan maakunnan oikeudesta saada korvauksia kalustohankinnoista ei ole säännöstä voimassa olevassa laissa, mutta öljysuojarahastosta on käytännössä harkinnanvaraisesti korvattu Ahvenanmaan maakunnanhallitukselle maakuntaan hankittua alusöljyvahinkojen torjuntakalustoa. Tämä käytäntö ehdotetaan nimenomaisella säännöksellä vahvistettavaksi.

Voimassa olevan lain 11 a §:n mukaan voi Ahvenanmaan maakunnanhallitus edustaa korvauskysymyksissä kuntaa. Tämä säännös ehdotetaan poistettavaksi, sillä korvauksia ei pääsääntöisesti myönnettäisi yksittäisille kunnille, vaan öljyvahinkojen torjunnasta maakunnassa vastaavalle maakunnanhallitukselle. Valtioneuvoston asetukseen otettaisiin nykyistä asetusta vastaava säännös öljysuojarahaston hallituksen velvollisuudesta kuulla Ahvenanmaan edustajaa asiantuntijana, milloin rahastossa on käsiteltävänä maakunnan aluetta koskeva korvausasia.

19 §. *Harkinnanvaraiset avustukset.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla öljysuojarahastosta voitaisiin harkinnanvaraisesti myöntää avustuksia öljyvahinkojen torjunnan kannalta tarpeelliseen toimintaan. Säännös olisi uusi ja mahdollistaisi rahaston varojen käytön nykyistä monipuolisemmin öljyvahinkojen torjuntaa hyödyttävään toimintaan. Valtionavustuslain 6 §:stä johtuisi, että avustus ei saisi pääsääntöisesti kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvien kustannusten täyttä määrää. Avustuksen myöntämistä harkittaessa tulisi ottaa huomioon myös valtioneuvoston 7 §:ssä säädetyt valtioneuvoston avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset. Avustuksia voitaisiin myöntää vain rahaston maksuvalmiuden salliessa ja vaarantamatta lakisääteisten korvausten maksamista.

Pykälän 1 kohdan mukaan alueen pelastus-toimelle tai kunnalle voitaisiin myöntää avustuksia öljyntorjuntakaluston säilyttämiseen tarkoitettua varaston rakentamiseen tai vuokraamiseen. Säännös vahvistaisi jo omaksutun korvauskäytännön, jonka mukaan rahastosta on myönnetty korvauksia kunnille kalustovarastojen rakentamiseen tai vuok-

raamiseen nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta. Vaikka öljyvahinkojen torjunnasta huolehtiikin alueen pelastustoimi, on useinkin tarkoituksenmukaista sijoittaa torjuntakalustoa alueen eri puolille yksittäisten kuntien ylläpitämiin varastoihin. Tämän vuoksi varastoista aiheutuviin kustannuksiin tulisi voida myöntää avustuksia myös suoraan asianomaisille kunnille.

Pykälän 2 kohdan säännös laajentaisi öljysuojarahaston varojen käyttömahdollisuutta myös alusjätelain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuille toiminnan harjoittajille öljyvahinkojen ennalta ehkäisystä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Kyseisen säännöksen mukaan vilkasliikenteisen sataman, suurehkoja öljymääriä käsittelevän teollisuus- tai varastolaitoksen sekä alusten korjaustelakan omistajan tulee hankkia öljyvahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarpeellisia laitteita ja tarvikkeita sekä huolehtia siitä, että laitteiden käyttäjiksi on saatavissa koulutettua henkilöstöä. Tämän perusvelvollisuuden täyttämistä aiheutuviin kustannuksiin ei kuitenkaan olisi tarkoitus myöntää avustuksia, vaan avustuksia myönnettäisiin vain perusvalmiutta oleellisesti parantavista toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 3 kohdan mukaan muuhunkin öljyvahinkojen torjunnan tai torjuntavalmiuden ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan voitaisiin myöntää avustuksia. Säännöksen nojalla olisi mahdollista myöntää avustuksia esimerkiksi öljyntorjuntakoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin suoraan koulutuksen järjestäjälle.

20 §. *Korvauksen ja avustuksen hakeminen.* Pykälä olisi asetuksen antamiseen valtuuttava säännös. Sen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin korvauksen ja avustuksen hakemisesta ja hakemuksen käsittelemiseksi vaadittavista selvityksistä sekä muusta hakemusmenettelystä. Menettelyä koskevista seikoista ei olisi tarpeen säätää laissa, vaan, kuten nykyisinkin, tätä koskevat säännökset otettaisiin asetukseen.

21 §. *Korvauksesta ja avustuksesta päättäminen.* Öljysuojarahastosta myönnettäviä korvauksia ja avustuksia koskevaa päätösvaltaa käyttäisi rahaston hallitus. Hallituksen kokoonpanosta säädettäisiin 4 §:ssä ja tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan öljysuojarahastoasetuksen 8 a §:n mukaan johtokunnan työjaosto voi yksimielisellä päätöksellään ratkaista johtokunnan puolesta enintään 8 400 euron määräisen korvaushakemuksen ja päättää samansuuruisen korvauksen perimättä jättämisestä. Koska korvausten myöntämisvaltaa voidaan pitää julkisen vallan käyttämisenä, ehdotetaan säännös työjaoston korvauksia koskevaasta toimivallasta otettavaksi lakiin. Sen mukaan öljysuojarahaston hallitus voisi siirtää enintään 10 000 euron määräisestä korvauksesta päättämisen työjaostolle.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pykälän 2 momentin mukaan hallituksen ja työjaoston päätösvaltaisuudesta sekä asioiden käsittelystä hallituksessa ja työjaostossa.

4 luku. Öljysuojarahaston hallinto

22 §. *Hallituksen tehtävät.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä öljysuojarahaston johtokunnan tehtävistä rahaston hallinnossa eikä laissa ylipäätään säädetä rahaston hallinnosta. Myös asetuksen säännökset ovat tässä suhteessa niukat. Ottaen huomioon pyrkimykset tehostaa rahaston toimintaa ja parantaa varojen käytön suunnitelmallisuutta ja seurantaa on perusteltua ottaa lakiin yleissäännös hallituksen tehtävistä rahaston hallinnossa.

Hallituksella olisi päävastuu rahaston toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seurannasta. Hallituksen tehtävänä olisi pykälän mukaan päättää merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista sekä huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Asetuksella täsmennettäisiin säännöksen sisältöä säätämällä yksityiskohtaisesti hallitukselle kuuluvista rahaston hallintotehtävistä.

Pykälän 2 momentin mukaan hallituksen palkkioista ja rahaston henkilöstön palkkauksesta sekä muusta hallinnosta aiheutuvat menot suoritettaisiin öljysuojarahaston varoista. Säännös vastaisi voimassaolevan lain 10 §:ää.

23 §. *Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös.* Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) mukaan talousarvion ulkopuolisten rahastojen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä noudatetaan soveltuvin osin mainittua

asetusta. Pykälän 1 momentissa olisi selvyyden vuoksi viittaus valtion talousarviolainsäädäntöön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriölle velvoite hoitaa rahaston kirjanpito sekä huolehtia tilinpäätöksen vahvistamiseen liittyvistä tehtävistä. Sisäasiainministeriöllä on vastaavat tehtävät palosuojelurahaston hoitajana palosuojelurahastosta annetun lain (306/2003) nojalla.

24 §. *Tilintarkastus.* Voimassa olevassa öljysuojarahastoa koskevassa lainsäädännössä ei ole säännöksiä rahaston tilintarkastuksesta. Rahaston varainhoidon tehokas valvonta kuitenkin edellyttää, että laissa säädettäisiin tilintarkastuksen suorittamisen perusteista. Tilintarkastuksen suorittaminen ehdotetaan annettavaksi valtionalouden tarkastusviraston tehtäväksi. Tarkastusvirasto vastaa myös sisäasiainministeriön hoidossa olevan palosuojelurahaston tilintarkastuksesta kyseisestä rahastosta annetun lain mukaan. Tarkastusviraston lisäksi rahastoa voisivat tarkastaa valtion tilintarkastajat ilman nimenomaista säännöstäkin.

Pykälän 2 momentissa olisi perussäännökset tilintarkastajien tehtävistä ja velvollisuudesta antaa kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus. Momentissa säädettäisiin myös, mistä seikoista tilintarkastuskertomuksessa olisi lausuttava. Pykälän 3 momentti koskisi ongelmatilanteita tilikauden aikana ja 4 momentti rahaston hallituksen ja henkilöstön avustamisvelvollisuutta tarkastuksessa.

5 luku. Erinäiset säännökset

25 §. *Varojen siirto valtion talousarviosta.* Pykälän 1 momentti vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 4 §:ää. Momentin ensimmäisen virkkeen sanamuotoa täsmennettäisiin kuitenkin siten, että varojen siirto valtion talousarviosta öljysuojarahastoon tulisi kysymykseen vain, jos rahaston varat eivät riittäisi lakisääteisten korvausten maksamiseen. Siirretyt varat olisi tuloutettava takaisin valtion talousarvioon heti kun rahastoon olisi kertynyt riittävästi varoja.

Koska ympäristöministeriö vastaa öljysuojarahaston hoidosta, sillä olisi velvollisuus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin varojen osoittamiseksi rahastoon ja vastaavasti

niiden palauttamiseksi takaisin valtion talousarvioon. Pykälän 2 momentissa olisi tätä koskeva säännös, joka korvaisi nykyisin asetuksessa olevan vastaavan säännöksen.

Öljyjätämaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:n nojalla on osa öljyjätämaksun tuotosta siirretty valtion talousarviossa vuodesta 1997 lähtien öljysuojarahastoon käytettäväksi maa-alueiden öljyvahinkolaissa tarkoitettujen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaamiseen. Vuonna 2003 siirrettiin öljyjätämaksusta kertyvistä varoista öljysuojarahastoon 2,9 miljoonaa euroa. Koska kyseiset varat muodostavat merkittävän osan öljysuojarahaston pääomasta, on perusteltua, että pykälän 2 momenttiin otettaisiin viittaus säännös öljyjätämaksusta annetun lain 7 §:ään.

26 §. *Katselmuslautakunta.* Pykälässä säädetäisiin suurten ja vaikeasti selvitettävien öljyvahinkojen korvauskysymyksiä ja muuta selvittelyä varten asetettavasta katselmuslautakunnasta. Vastaava säännös on myös voimassa olevassa laissa. Katselmuslautakunnan asettamisen edellytyksiä täsmennettäisiin nykyiseen lakiin verrattuna säätämällä edellytykseksi, että 1) vahinkojen tai torjuntakustannusten arvioidaan nousevan yli 20 000 euron ja 2) vahingon selvittäminen edellyttää katselmuslautakunnan asettamista. Alueellisen ympäristökeskuksen olisi asetettava katselmuslautakunta myös muissa tapauksissa, jos öljysuojarahaston hallitus sitä pyytäisi. Katselmuslautakunnan kustannukset suoritettaisiin öljysuojarahastosta. Lautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella.

27 §. *Muutoksenhaku.* Voimassa olevan lain 11 §:n mukaan vain lakisääteisiä korvauksia koskeviin öljysuojarahaston johtokunnan päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla. Laissa ei ole säännöksiä oikaisuvaatimusmenettelystä, mutta käytännössä oikaisun vaatiminen kaikkiin johtokunnan päätöksiin on katsottu mahdolliseksi. Siten myös harkinnanvaraisia korvauksia koskeviin päätöksiin on voinut vaatia johtokunnalta oikaisua, mutta valittaminen oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen on ollut mahdollista vain lakisääteisiä korvauksia koskevissa asioissa.

Perustuslain 21 §:n 2 momentissa ilmaistun yleisen muutoksenhakuoikeuden ja eräiden perustuslakivaliokunnan kannanottojen (PeVL 46/2002 vp ja 14/2002 vp) valossa on perusteltua, että muutosta tulisi voida hakea myös niihin päätöksiin, joissa ratkaisu riippuu pääasiassa tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Tämä periaate on omaksuttu valtionavustuslaissa, jossa ei ole säädetty oikaisuvaatimusmenettelyn jälkeiselle muutoksenhauulle rajoituksia. Muutoksenhakuoikeutta ei tulisi rajoittaa myöskään öljysuojarahastosta maksettavia korvauksia tai avustuksia koskevissa asioissa.

Pykälä vastaisi valtionavustuslain muutoksenhakusäännöstä. Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla, vaan päätökseen tyytymättömän olisi vaadittava öljysuojarahaston hallitukselta päätöksen oikaisemista 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta valittamalla hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti asianomaiseen hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

28 §. *Virkavastuu ja yleishallintoa koskevien säädösten soveltaminen.* Nykyisestä laista puuttuu öljysuojarahaston viranomaisluonnetta kuvaava säännös. Selvyyden vuoksi olisi tarpeen säätää laissa, että öljysuojarahaston hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet toimivat virkavastuun alaisina ja heihin sovelletaan tässä toimessaan rikoslain virkamiehiä koskevia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaus julkista hallintoa koskeviin yleisiin säädöksiin. Öljysuojarahaston viranomaisasemasta seuraisi, että rahaston ja sen hallituksen toimintaan sovellettaisiin hallintolain (434/2003), kiellain (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä.

29 §. *Rangaistussäännös.* Öljysuojamaksun suorittamisen laiminlyönti ja sen yrittäminen olisi rikos, josta rangaistaisiin rikoslain (39/1989) 29 luvun 1—3 §:n nojalla. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 11 b §:ää.

30 §. *Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset.* Pykälässä olisi yleisvaltuus valtioneuvoston asetuksen säätämiseen lain täytäntöönpanon kannalta tarpeellisista seikoista. Yksilöi-

tyjä asetuksenantovaltuuksia sisältyisi lisäksi 4, 13, 20, 21 ja 26 §:ään.

6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

31 §. *Voimaantulo.* Laki tulisi voimaan kolmessa osassa. Pääosa laista olisi tarkoituksenmukaista saattaa voimaan samanaikaisesti ehdotettujen maaöljyvahinkolain ja alusjätelain muutosten kanssa, joissa säädettäisiin öljyvahinkojen torjuntatehtäviä koskevista muutoksista. Voimaantulosäännöksessä on kuitenkin tarpeen ottaa huomioon öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaolo. Koska määräaikaisen lain voimassaoloa on tarkoitus jatkaa vuodella, tulisivat ehdotetun lain öljysuojamaksun suuruutta koskeva 5 § ja pääomarajoja koskeva 8 § voimaan vasta määräaikaisen lain suunnitellun voimassaolon päätyttyä. Siten 5 § tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja 8 § 1 päivänä tammikuuta 2007.

32 §. *Siirtymäsäännökset.* Laki ei olisi taannehtiva. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että ennen lain voimaantuloa myönnettyihin korvauksiin sovelletaan myöntämisaikajakohtana voimassa olleita säännöksiä. Lain voimaan tullessa olisi vireillä useita kuntien korvaushakemuksia, jotka olisi tarkoituksenmukaista käsitellä loppuun aikaisemman lainsäädännön nojalla. Tästä syystä ehdotetaan säädettäväksi, että vireillä olevien hakemusten käsittelyyn sovelletaan hakemuksen vireille tuloajankohtana voimassa olleita säännöksiä. Nykyinen öljysuojarahaston johtokunta jatkaisi toimikautensa loppuun rahaston hallituksena.

1.2. Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta

Lakiin tehtäisiin ne muutokset, jotka ovat tarpeen kunnan öljyntorjuntatehtäviä koskevien säännösten saattamiseksi vastaamaan pelastuslainsäädännön uudistusta. Lisäksi laista kumottaisiin säännökset, joissa säädetään oikeudesta saada korvauksia öljysuojarahastosta. Kumottavia säännöksiä olisivat siten 5 §:n 4 momentti, 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti. Myös öljysäiliöiden määrä-

aikaistarkastuksia koskeva 1 a § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, sillä asiasta säättäminen kuuluu vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevan lainsäädännön alaan. Kyseisen lainsäädännön uudistusta valmistellaan parhaillaan.

Lain 5 § koskee viranomaisten tehtäviä maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnassa. Pykälän 1 momentissa säädetään ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen ja alueellisen ympäristökeskuksen tehtävistä. Momenttiin tehtäisiin vähäinen teknisluonteinen tarkistus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin öljyvahinkojen operatiivisesta torjuntavastuusta ja torjuntasuunnitelmasta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksittäisen kunnan sijasta alueen pelastustoimi huolehtisi alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta. Käytännössä säännös ainoastaan vahvistaisi olemassa olevan tilanteen, sillä öljyntorjuntatehtävät ovat jo siirtyneet vuoden 2004 alusta toimintansa aloittaneiden pelastustoimen alueiden vastuulle siten kuin siitä on kunkin alueen pelastustoimen perustamista koskevassa sopimuksessa sovittu. Alueen pelastustoimi olisi velvollinen laatimaan aluettaan varten torjuntasuunnitelman ja saattamaan sen alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi. Suunnitelman tarkemmasta sisällöstä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Momenttiin otettaisiin myös nykyistä 3 momenttia vastaava säännös tarvittavan torjuntayhteistyön järjestämisestä alueen pelastustoimen ja suuria öljymääriä varastoituvien välillä.

Kuntien eri viranomaisille ja laitoksille säädettäisiin pykälän 3 momentissa velvollisuus osallistua torjuntaan. Käytännössä kuntien tehtäväksi jäisi öljyvahingon jälkitorjunta, kuten mahdollinen öljyn pilaaman ympäristön pitkäkestoinen puhdistaminen ja ympäristön ennallistaminen. Nämä tehtävät soveltuisivat paremmin esimerkiksi kuntien rakennus- tai teknisen toimen vastuulle kuin alueellisille pelastusviranomaisille, joilla ei yleensä ole tähän tarkoitukseen soveltuvaa kalustoa. Torjuntatyön johtajana kulloinkin toimivan pelastusviranomaisen asiana olisi päättää, milloin öljyvahingosta ei enää aiheutuisi sellaista akuuttia vaaraa, että varsinaiset torjuntatoimet voitaisiin lopettaa ja siirtyä

vahingon jälkitorjuntaan. Jälkitorjunnasta kunnille aiheutuvat kustannukset korvattaisiin öljysuojarahastosta vastaavin edellytyksin kuin torjuntaviranomaisten kustannukset. Kuntien vastuulle jäävistä tehtävistä öljyvahinkojen torjunnassa määrättäisiin tarkemmin alueellisissa torjuntasuunnitelmissa.

Muut lakiin ehdotetut muutokset johtuisivat viranomaisia koskevien lainkohtien tarkistamisesta vastaamaan pelastuslainsäädäntöä ja sen käsitteistöä. Tällaisia muutoksia tehtäisiin 2 §:n 4 momenttiin, 3 §:ään, 4 §:n 1 momenttiin sekä 6 §:n 1 momenttiin. Lisäksi 8 §:n 1 momenttiin tehtäisiin tehtävien siirrosta kunnalta alueen pelastustoimelle johtuva tarpeellinen täsmennys.

Lain olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Koska pelastustoimen alueiden kunnilla on eri aikaan laadittuja ja vahvistettuja öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmia, olisi tarpeen säätää vuoden 2006 loppuun ulotuva siirtymäkausi, jonka aikana kuntien nykyiset suunnitelmat korvattaisiin alueellisilla torjuntasuunnitelmilla.

1.3. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Lakiin tehtäisiin vastaavat torjuntatehtävien muutoksista ja korvaussäännösten poistamisesta johtuvat muutokset kuin maa-alueiden öljyvahinkolakiin. Laista poistettaisiin siten säännökset, joissa on viittaukset öljysuojarahastosta maksettaviin korvauksiin eli 12 §:n 4 momentti, 15 §:n 1 momentin toinen virke, 16 §:n 4 momentti, 18 §:n 3 momentti, 19 §:n 4 momentti ja 19 a §:n 2 momentti. Lakiin tehtäisiin myös pelastuslainsäädännöstä johtuvat muutokset viranomaisia ja niiden tehtäviä koskeviin pykäliin sekä muita teknisluonteisia tarkistuksia (12 §:n 1—3 momentti, 13 §:n 4 kohta, 15 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1—3 momentti ja 27 b §:n 3—5 momentti). Lisäksi täsmennettäisiin Suomen ympäristökeskuksen johtovuutta suurten öljyvahinkojen torjunnassa selventämällä 19 §:n 1 momentin sanamuotoa.

Alueen pelastustoimen olisi ehdotetun 12 §:n 2 momentin mukaan laadittava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jollei se

paikallisiin oloihin nähden olisi ilmeisen tarpeeton. Säännös vastaa nykyistä kunnalle kuuluvaa velvollisuutta. Käytännössä suunnitelmaa ei tarvittaisi, jos pelastustoimen alueeseen ei kuuluisi rannikkokunta tai Saimaan syväväylän rantakuntia. Lain voimaantulosäännöksen mukaan suunnitelmat tulisi laatia vuoden 2006 loppuun mennessä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Öljysuojarahastolain nojalla on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, joka tulisi voimaan samanaikaisesti lain kanssa ja korvaisi nykyisen öljysuojarahastoasetuksen. Asetusluonnos on tämän esityksen liitteenä. Lisäksi maa-alueiden öljyvahinkolain ja alusjätelain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta öljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjunnasta (636/1993) on tarpeen muuttaa niiltä osin kuin asetuksessa säädetään öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmasta. Alueen pelastustoimen velvollisuutena olisi laatia öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jonka sisällöstä olisi säännökset asetuksessa.

3. Voimaantulo

Pelastustoimen alueiden muodostamisesta annetussa laissa tarkoitetut pelastustoimen alueet on perustettu vuoden 2004 alusta lukien. Maaöljyvahinkolaissa ja alusjätelaissa olevien kuntien yhteistoiminnan mahdollistavien säännösten nojalla alueelliset pelastusviranomaiset ovat mainitusta ajankohdasta lukien huolehtineet myös kunnille kuuluvista öljyvahinkojen torjuntatehtävistä. Öljyvahinkojen torjuntavastuuta koskevien säännösten saattamiseksi vastaamaan olemassa olevaa käytäntöä tulisi maaöljyvahinkolain ja alusjätelain muutokset saattaa voimaan mahdollisimman pian. Tehtävien siirrosta aiheutuvien kustannusten korvaamisen sujuvuuden kannalta olisi suotavaa, että öljysuojarahastoa koskeva lakiuudistus tulisi näiden lainmuutosten kanssa samanaikaisesti voimaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tähän esitykseen sisältyvät lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

4. Säättämisjärjestys

Perustuslain 87 §:n mukaan lailla voidaan säätää valtion rahaston jättämisestä talousarvion ulkopuolelle, jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen sitä välttämättä vaatii. Tällaisen rahaston perustamista samoin kuin rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksyminen edellyttää kuitenkin eduskunnassa kahden kolmasosan enemmistön annetuista äänistä.

Perustuslain esitöissä ei lain 87 §:n katsottu vaikuttavan tuolloin olemassa olleiden talousarvion ulkopuolisten rahastojen asemaan. Koska esityksessä ei ehdoteta uuden rahaston perustamista eikä öljysuojarahaston käyttötarkoituksen muuttamista, lakiehdotusta ei ole hallituksen käsityksen mukaan tarpeen

arvioida erikseen perustuslain 87 §:n ensimmäisessä virkkeessä säädetyn valtion pysyvän tehtävän hoitamista koskevan edellytyksen täyttymisen kannalta.

Öljysuojarahastoa koskevan uuden lain tarkoituksena on ensisijaisesti selventää ja tämentää rahastosta maksettavia korvauksia koskevaa sääntelyä. Öljysuojamaksun taso säilyisi ennallaan. Ehdotetut korvaus- ja avustussäännökset eivät merkitsisi rahaston käyttötarkoituksen olennaista laajentamista. Laki voidaan siten hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Esityksestä olisi kuitenkin tarpeen pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**öljysuojarahastosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Öljysuojarahaston tarkoitus

Öljysuojarahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka on ympäristöministeriön hoidossa.

Öljysuojarahastosta maksetaan korvauksia öljyvahingoista ja niiden torjumisesta sekä ympäristön ennallistamisesta aiheutuneista kustannuksista siten kuin jäljempänä säädetään. Lisäksi rahastosta maksetaan korvauksia ja myönnetään avustuksia torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneisiin kustannuksiin.

2 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tämän lain nojalla öljysuojarahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin korvauksiin ja avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tästä laista muuta johdu. Öljysuojarahasto toimii kyseisessä laissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Valtionavustuslain 4—6 lukua sovelletaan soveltuvin osin myös niihin öljysuojarahas-

tosta maksettaviin korvauksiin, joiden saamiseen korvauksen hakijalla on tämän lain mukaan oikeus.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *öljyllä*

a) raakaöljyä ja siitä saatuja öljytuotteita;

b) öljypitoista seosta;

c) jäteöljyä; sekä

d) öljyistä jätettä;

2) *öljysuojamaksullisella öljyllä* tullitariffin nimikkeisiin 27.07, 27.09 ja 27.10 kuuluvia nestemäisiä tuotteita.

4 §

Öljysuojarahaston hallitus ja henkilöstö

Öljysuojarahastolla on hallitus, jonka valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ja valtion palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Hallituksessa tulee olla edustettuina öljyvahinkojen torjunnan kannalta keskeiset valtion viranomaiset, kunnat, öljyala sekä ympäristönsuojelujärjestöt. Hallituksella voi olla asioiden valmistelua ja käsittelyä varten työjaosto.

Hallituksen ja sen työjaoston tarkemmasta kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Öljysuojamaksu

5 §

Öljysuojamaksun suuruus

Öljysuojarahastoon peritään maahan-
tuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljysuojamaksullisesta öljystä öljysuojamaksua 0,37 euroa jokaiselta täydeltä tonnilta. Maksu peritään kaksinkertaisena, jos öljy kuljetetaan säiliöaluksella, jota ei ole varustettu koko lastisäiliöosan alueelta kaksoispohjalla. Jos on epäselvyyttä siitä, onko öljysuojamaksu perittävä korotettuna, tulliviranomaisen on hankittava ennen asian ratkaisemista lausunto asianomaiselta merenkulkupiiriltä. Merenkululaitos antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset siitä, milloin säiliöaluksella on katsottava olevan kaksoispohja.

6 §

Maksuvelvolliset

Euroopan yhteisön jäsenvaltiosta Suomeen tuotavasta tai Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa.

Euroopan yhteisön ulkopuolelta Suomeen tuotavasta tai Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka osoittaa öljylle tulliselvitysmuodon.

7 §

Maksun kantaminen

Öljysuojamaksun kantamisesta ja valvon-

nasta vastaa tullilaitos. Tullihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä menettelystä öljysuojamaksua kannettaessa.

Maksu määräytyy 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, kun öljy on vastaanotettu. Maksun määräämisestä, suorittamisesta, muutoksenhausta ja muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa (1469/1994) säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

Maksu määräytyy 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, jolloin öljylle on osoitettu ensimmäisen kerran tulliselvitysmuoto. Maksun määräämisestä, suorittamisesta, muutoksenhausta ja muutoinkin on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tullilaissa (1466/1994) säädetään.

8 §

Pääomarajat

Öljysuojamaksun periminen lopetetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden lopussa, jona öljysuojarahaston pääoma on noussut 10 miljoonaan euroon. Periminen aloitetaan uudelleen sitä seuraavan kalenterikuukauden päätyttyä, jona rahaston pääoma on pienentynyt alle 5 miljoonan euron.

Ympäristöministeriön on viipymättä ilmoitettava tullihallitukselle, jos rahaston pääomassa tapahtuu 1 momentissa tarkoitettu muutos.

9 §

Maksua koskevien tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä valmisteverotuslaissa tai tullilaissa säädetään salassapitovelvollisuudesta, tulliviranomainen voi antaa ympäristöministeriölle ja öljysuojarahaston hallitukselle näille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä öljysuojamaksua koskevia tietoja.

3 luku

Korvaukset ja avustukset

10 §

Korvaus öljyvahingosta sekä torjunta- ja ennallistamiskustannuksista

Öljysuojarahastosta maksetaan korvaus öljyvahingosta kärsimään joutuneelle sekä korvataan öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille ja muille torjuntaan ja ympäristön ennallistamiseen osallistuneille torjunnasta ja öljyn pilaaman ympäristön ennallistamisesta aiheutuneet kustannukset, jos korvauksen hakija esittää selvityksen siitä, että:

1) korvausta ei ole täysimääräisesti saatu perityksi siltä, joka on muun lain mukaan velvollinen maksamaan korvauksen vahingosta (*korvausvelvollinen*), ja korvausta ei saada korvausvelvollisen vastuuvakuutuksesta; tai

2) korvausvelvollista ei ole saatu selvitettyksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee myös Ahvenanmaan maakunnan alueella tapahtunutta öljyvahinkoa.

11 §

Ennakkokorvaus

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää ennakkokorvausta 10 §:ssä tarkoitetuista vahingoista sekä torjunta- ja ennallistamiskustannuksista ilman pykälässä tarkoitettua selvityksen esittämistäkin, jos selvitystä ei vahingon tai kustannusten suuruuden taikka vastuukysymysten epäselvyyden vuoksi voida kohtuudella edellyttää.

Ennakkokorvauksen maksamiseksi hakijan on esitettävä selvitys öljyvahingosta ja sen syistä sekä syistä, joiden perusteella 10 §:ssä tarkoitettuun perintään tai korvausvelvollisen selvittämiseen ei ole ryhdytty. Lopullinen korvaus myönnetään sen jälkeen, kun hakija on esittänyt selvityksen aiheutuneista lopullisista kustannuksista.

12 §

Korvattava vahinko

Öljyvahingosta kärsimään joutuneelle maksettava korvaus määrätään soveltaen tapauksesta riippuen joko ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia (737/1994) tai merilain (674/1994) 10 lukua. Vahinkoa kärsineelle ei kuitenkaan makseta ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua etukäteiskorvausta eikä öljysuojarahastolla ole mainitun lain 10 §:ssä tarkoitettua lunastamisvelvollisuutta.

13 §

Torjunta- ja ennallistamiskustannukset

Edellä 10 §:ssä tarkoitettuja korvauksen saantiin oikeuttavia öljyvahingon torjunta- ja ennallistamiskustannuksia ovat:

1) kustannukset niistä tarpeellisista toimenpiteistä, joihin joku on ryhtynyt itseään koskevan öljyvahingon uhan torjumiseksi;

2) aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979) tai maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain (378/1974) mukaisesti suoritetuista torjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja vahingot;

3) öljyn pilaaman ympäristön ennalleen palauttamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset; sekä

4) kustannukset niistä selvityksistä, jotka ovat olleet välttämättömiä 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua torjuntatoimenpiteen tai ennallistamisen suorittamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säättää, mitä torjunta- ja ennallistamistoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia on pidettävä korvauksen saantiin oikeuttavina hyväksyttävänä kustannuksina.

14 §

Korvauksen saajaa koskeva rajoitus

Edellä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettua korvausta ei suoriteta korvausvelvolliselle eikä sille, jonka hallussa vahingon tai sen vaaran aiheuttanut öljy on vahinkohetkellä ollut taikka

jonka toimeksiannosta öljyä on vahingon satuessa kuljetettu.

15 §

Harkinnanvarainen korvaus öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta

Öljysuojarahastosta voidaan korvata kokonaan tai osittain kustannukset, jotka aiheutuvat tai ovat aiheutuneet öljyn pilaaman maaperän tai pohjaveden puhdistamisesta, puhdistamistarpeen selvittämisestä ja puhdistustöiden suunnittelusta.

Korvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka tämä ei kykene vastaamaan puhdistamisen kustannuksista eikä pilaantuneen alueen haltijaa voida kohduttaa velvoittamalla puhdistamaan aluetta.

Korvausta koskevaan hakemukseen on liitettävä kiinteistön omistajan kirjallinen vakuutus siitä, että hän sitoutuu palauttamaan öljysuojarahastolle rahaston niin vaatiessa pilaantuneen maa-alueen puhdistamiskustannuksiin myönnetyn korvauksen korkoineen, jos kiinteistö myydään kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun puhdistaminen on suoritettu.

16 §

Takautumisoikeus

Öljysuojarahastosta korvausta saaneen oikeus saada korvausta korvausvelvolliselta siirtyy öljysuojarahastolle siltä osin kuin korvausta on maksettu. Erityisestä syystä on öljysuojarahaston hallituksella oikeus jättää korvaus kokonaan tai osittain perimättä takaisin rahastoon.

17 §

Korvaus torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta

Öljysuojarahastosta korvataan alueen pelastustoimelle aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa tai maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetussa laissa tarkoitetun vah-

vistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti:

1) torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneet kustannukset; kustannuksiltaan 85 000 euroa ylittävän yksittäisen kalustohankinnan korvaamisen edellytyksenä on, että öljysuojarahaston hallitus on etukäteen hyväksynyt kyseisen hankinnan;

2) torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset.

Jos öljyvahinkojen torjuntakalustoa ei ole vahvistetun torjuntasuunnitelman mukaan tarkoitettu käytettäväksi yksinomaan öljyvahinkojen torjuntaan, korvataan kaluston hankinta- ja käyttökustannukset vain siltä osin, mikä on torjuntasuunnitelman mukaan öljyvahinkojen torjunnan osuus kyseisen kaluston käytöstä. Öljysuojarahastosta voidaan kuitenkin korvata öljyvahinkojen torjunnan käyttöastetta suurempi osuus hankintakustannuksista, jos se on perusteltua riittävän torjuntavalmiuden saavuttamiseksi.

Öljysuojarahastosta voidaan rahaston varojen käyttösuunnitelman puitteissa myöntää ennakkoon korvausta torjuntavalmiuden ylläpidosta kalenterivuoden aikana aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Lopullinen korvaus myönnetään sen jälkeen, kun on esitetty selvitys aiheutuneista lopullisista kustannuksista.

18 §

Harkinnanvarainen korvaus torjuntakaluston hankkimisesta

Öljysuojarahastosta voidaan korvata valtiolle ja Ahvenanmaan maakunnalle aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa tarkoitettuja alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia.

19 §

Harkinnanvaraiset avustukset

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää avustuksia:

1) alueen pelastustoimelle tai kunnalle öljyntorjuntakaluston säilyttämiseen tarkoite-

tun varaston rakentamiseen tai vuokraamiseen;

2) aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettulle sataman, laitoksen tai telakan omistajalle öljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimiseen;

3) muuhun öljyvahinkojen torjunnan tai torjuntavalmiuden ylläpidon kannalta tarpeelliseen toimintaan.

20 §

Korvauksen ja avustuksen hakeminen

Tässä laissa tarkoitetun korvauksen ja avustuksen myöntämistä koskevasta hakemuksesta ja hakemuksen käsittelemiseksi vaadittavista selvityksistä sekä muusta hakemusmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Korvauksesta ja avustuksesta päättäminen

Öljysuojarahastosta maksettavista korvauksista ja avustuksista päättää rahaston hallitus. Hallitus voi siirtää enintään 10 000 euron määräisestä korvauksesta päättämisen työjao-
ostolle.

Asioiden käsittelystä hallituksessa ja työjao-
ostossa sekä niiden päätösvaltaisuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Öljysuojarahaston hallinto

22 §

Hallituksen tehtävät

Öljysuojarahaston hallituksen tehtävänä on päättää rahaston toiminnan ja talouden kannalta merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista sekä huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hallituksen tehtävistä rahaston hallinnossa.

Hallituksen ja rahaston henkilöstön palk-

kaus- ja muut hallintomenot suoritetaan öljysuojarahastosta.

23 §

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Öljysuojarahaston kirjanpitoon, maksuliik-
keeseen, muuhun laskentatoimeen ja tilinpäätökseen sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säädöksiä.

Ympäristöministeriö hoitaa rahaston kirjanpidon ja vahvistaa rahaston tilinpäätöksen vuosittain huhtikuun loppuun mennessä sekä päättää toimenpiteistä, joihin tilinpäätös antaa aiheutta.

24 §

Tilintarkastus

Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa vuosittain öljysuojarahaston tilintarkastuksen.

Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus, jossa on erityisesti lausuttava:

1) siitä, onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) siitä, antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta ja tu-
loksellisuudesta sekä sen taloudellisesta asemasta;

3) siitä, onko rahaston hallintoa ja toimintaa hoidettu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

4) tilinpäätöksen vahvistamisesta; sekä
5) rahaston tuloksen käsittelystä rahaston hallituksen ehdottamalla tavalla; kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajien on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen sekä lausutaan siitä, onko tilinpäätös laadittu hyvän kirjanpito-
totavan mukaisesti.

Jos tilintarkastaja kesken tilikauden havaitsee merkittävää huomauttamista rahaston hallinnosta ja taloudesta, on asiasta viipymät-

tä ilmoitettava rahaston hallitukselle ja ympäristöministeriölle.

Rahaston hallitus ja henkilöstö ovat velvolliset avustamaan tarvittaessa tilintarkastajaa tarkastuksen suorittamisessa.

5 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Varojen siirto valtion talousarviosta

Jos öljysuojarahaston varat eivät riitä sellaisten rahastosta maksettavien korvausten suorittamiseen, joihin korvauksen saajalla on oikeus, voidaan tarvittavat varat siirtää valtion talousarviosta öljysuojarahastoon. Kun rahastoon on kertynyt riittävästi varoja, tuloutetaan valtiolta saadut varat takaisin valtion talousarvioon.

Ympäristöministeriön tulee tehdä esitys varojen siirtämiseksi valtion talousarviosta öljysuojarahastoon, jos siihen on 1 momentin nojalla tarvetta. Ministeriö huolehtii myös valtiolta saatujen varojen tulouttamisesta takaisin valtion talousarvioon.

Osa öljyjätelmästä kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastoon siten kuin öljyjätelmästä annetun lain (894/1986) 7 §:ssä tarkemmin säädetään.

26 §

Katselmuslautakunta

Alueellisen ympäristökeskuksen tulee asettaa sattuneen öljyvahingon korvauskysymysten ja muuta valmistavaa selvittelyä varten katselmuslautakunta, jos vahinkojen tai torjuntakustannusten voidaan arvioida nousevan yli 20 000 euron ja vahingon selvittäminen sitä edellyttää. Katselmuslautakunta on asetettava myös, jos öljysuojarahaston hallitus sitä pyytää. Katselmuslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

Katselmuslautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

27 §

Muutoksenhaku

Öljysuojarahaston hallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

28 §

Virkavastuu ja yleishallintoa koskevien säännösten soveltaminen

Öljysuojarahaston hallituksen puheenjohtajaan, jäseneseen ja varajäseneseen sovelletaan heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Öljysuojarahaston ja sen hallituksen toimintaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

29 §

Rangaistussäännös

Rangaistus öljysuojamaksun lainvastaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—3 §:ssä.

30 §

Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2006. Lain 5 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja 8 § 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tällä lailla kumotaan öljysuojarahastosta 24 päivänä toukokuuta 1974 annettu laki (379/1974) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumotun lain 2 ja 3 § jäävät kuitenkin sovellettaviksi sen mukaan, mitä säädetään öljysuojarahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetussa laissa (/).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

32 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn korvaukseen noudatetaan myöntämisajankohtana voimassa olleita säännöksiä.

Jos korvaushakemuksen käsittely on kesken tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan käsittelyyn hakemuksen vireille tuloajankohdalla voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa asetettu öljysuojarahaston johtokunta jatkaa toimikautensa loppuun 4 §:ssä tarkoitettuna öljysuojarahaston hallituksena.

2.

Laki**maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä toukokuuta 1974 maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain (378/1974) 1 a §, 5 §:n 4 momentti, 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 90/1983, 5 §:n 4 momentti laissa 936/2001 sekä 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti laissa 740/1985, sekä

muutetaan 2 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti sekä 8 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti laissa 694/2000, seuraavasti:

2 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä pelastuslaissa (468/2003) säädetään alueen pelastustoimesta, niiden yhteistoiminnasta, pelastustoimen valmiudesta ja pelastustoiminnasta.

3 §

Joka huomaa tai saa tietää öljyvahingon tapahtuneen, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä hätäkeskukselle sekä mahdollisuuksien mukaan sille, jonka hallussa tai hoidossa öljy on.

4 §

Se, jonka hallussa tai hoidossa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on, on velvollinen ryhtymään sellaisiin torjuntatoimiin, joita häneltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia, sekä viipymättä ilmoittamaan vahingosta tai sen uhasta hätäkeskukselle.

5 §

Tässä laissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnan ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo torjunnan yleistä järjestämistä ja kehittämistä. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo öljyvahinkojen tor-

junnan järjestämistä sekä tarvittaessa itse osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta. Alueen pelastustoimi voi sopia torjunnan järjestämisestä yhteistoiminnassa 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen öljyn varastojien kanssa. Alueen pelastustoimella on oltava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jonka sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa jälkitorjunnasta siten kuin 2 momentissa tarkoitettussa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa tarkemmin määrätään.

6 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat alueellinen ympäristökeskus, pelastustoimen alueen pelastusviranomainen ja torjuntatyötä johtava pelastustoiminnan johtaja.

8 §

Jos öljyvahinko tai sen leviämisen vaara on niin suuri, että öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä vahingon tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, on torjuntaviranomaisilla oi-

keus määrätä sen, jolla on torjuntakalustoa tai -tarvikkeita taikka niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä torjuntaviranomaisten käyttöön.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 2006.

Alueen pelastustoimen on laadittava toimialuettaan koskeva öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.

3.

Laki**aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 16 päivänä maaliskuuta 1979 aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979) 16 §:n 4 momentti, 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 4 momentti laissa 933/2003 sekä 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti laissa 739/1985, sekä

muutetaan 12 §, 13 §:n 4 kohta, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 § ja 27 b §:n 3—5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 § laeissa 489/2000 ja 935/2001, 13 §:n 4 kohta laissa 204/1987, 15 § mainitussa laissa 489/2000, 18 §:n 1 momentti mainitussa laissa 739/1985, 19 § mainituissa laeissa 739/1985 ja 489/2000 ja 27 b §:n 3—5 momentti mainitussa laissa 489/2000, seuraavasti:

12 §

Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen (*alusöljyvahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on öljyvahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan alusöljyvahinkojen torjunnasta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Alueen pelastustoimi voi sopia alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä yhteistoiminnassa 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistajan kanssa. Alueen pelastustoi-
mella on oltava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jollei se paikallisiin oloihin

nähdessä ole ilmeisen tarpeeton. Torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi. Suunnitelman sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua alusöljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa jälkitorjunnasta siten kuin 2 momentissa tarkoitettussa alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa tarkemmin määrätään.

13 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat:

4) pelastustoimen alueen pelastusviranomainen ja alusöljyvahinkojen torjuntatyön johtajana toimiva pelastustoiminnan johtaja.

15 §

Jos katsotaan tarpeelliseksi sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita 14 §:ssä mainittuihin kohteisiin enemmän kuin sataman, laitoksen tai telakan omistaja kohtuudella voidaan velvoittaa hankkimaan, taikka sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita muihin kuin edellä mainittuihin kohteisiin, Suomen ympäristökeskus suorittaa hankinnan valtion puolesta.

Suomen ympäristökeskus voi luovuttaa hankitun torjuntakaluston ja -tarvikkeet alueellisen ympäristökeskuksen, Varustamoliikelaitoksen, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai muun valtion viranomaisen omistukseen tai hallintaan, taikka alueen pelastustoimen tai 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan hallintaan. Tämä on velvollinen huolehtimaan torjuntakaluston ja -tarvikkeiden säilyttämisestä, huollosta sekä siitä, että niitä voidaan tarvittaessa viivytyksettä käyttää öljyvahinkojen torjuntaan.

18 §

Jos öljyä on päässyt aluksesta veteen tai öljyvuodon vaara aluksen karilleajon tai konevian taikka muun merivahingon takia on uhkaamassa, aluksen päällikön tai, jos kysymys on 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan alueesta, tämän omistajan tulee ilmoittaa öljyvahingosta tai sen uhasta välittömästi asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle tai hätäkeskukselle sekä ryhtyä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Suomen ympäristökeskus voi lisäksi ottaa vastuulleen torjunnan suorittamisen ja asettaa torjuntatyön johtajan, jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, useiden alueen pelastustoimien alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei alueen pelastustointa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä tai jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään taikka siihen muuten on erityistä syytä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Suomen ympäristökeskus asettaa torjuntatyön johtajan käyttöön tarpeellisen henkilöstön, kaluston ja tarvikkeet. Näissä tapauksissa alueen pelastustoimi ja 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistaja ovat velvollisia alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi.

Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa alusöljyvahingon torjuntaan.

27 b

Alueen pelastustoimi on velvollinen antamaan pyydettyä virka-apua aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaiselle. Jos vahingon torjuminen sitä vaatii, alueen pelastustoimen on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

Mitä 13, 15, 18, 19 ja 19 a §:ssä säädetään alusöljyvahinkojen torjunnasta, koskee soveltuvin osin myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa. Alueen pelastustoimi on velvollinen alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi aluskemikaalivahinkojen torjumiseen.

Aluskemikaalivahingon torjumiseksi annettua avusta ja torjunnasta aiheutuneesta vahingosta maksetaan täysi korvaus valtion varoista. Valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta aluettaan koskeva alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.
Alueen pelastustoimen on laadittava toimi-

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

2.

Laki**maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä toukokuuta 1974 maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annetun lain (378/1974) 1 a §, 5 §:n 4 momentti, 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 a § laissa 90/1983, 5 §:n 4 momentti laissa 936/2001 sekä 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 3 momentti laissa 740/1985, sekä

muutetaan 2 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti sekä 8 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 4 momentti, 5 §:n 1—3 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti laissa 694/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 a §

Öljyvahingon vaaran ehkäisemiseksi voidaan räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa (263/1953) tarkoitetulla asetuksella säätää öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista samoin kuin öljyvahingon vaaraa aiheuttavan säiliön käytön kieltämisestä tai määräämisestä korjattavaksi taikka poistettavaksi käytöstä. Kunnan on ilmoitettava tarkastuttamisvelvollisuudesta siten kuin julkisista kuulutuksista on säädetty.

(kumotaan)

2 §

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä pelastustoimilaissa (561/1999) säädetään kuntien yhteistoiminnasta, pelastustoimen valmiudesta ja pelastustoiminnasta.

Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä *pelastuslaissa (468/2003)* säädetään *alueen pelastustoimesta, niiden yhteistoiminnasta, pelastustoimen valmiudesta ja pelastustoiminnasta.*

3 §

Joka huomaa tai saa tietää öljyvahingon tapahtuneen, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä poliisille tai palokunnalle sekä mahdollisuuksien mukaan sille, jonka hallussa tai hoidossa öljy on.

3 §

Joka huomaa tai saa tietää öljyvahingon tapahtuneen, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä *häätakeskukselle* sekä mahdollisuuksien mukaan sille, jonka hallussa tai hoidossa öljy on.

4 §

Se, jonka hallussa tai hoidossa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on, on

4 §

Se, jonka hallussa tai hoidossa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on, on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

velvollinen ryhtymään sellaisiin torjuntatoimiin, joita häneltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia, sekä viipymättä ilmoittamaan vahingosta tai sen uhasta poliisille tai palokunnalle.

velvollinen ryhtymään sellaisiin torjuntatoimiin, joita häneltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia, sekä viipymättä ilmoittamaan vahingosta tai sen uhasta *häätäkeskukselle*.

5 §

Tässä laissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnan ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo torjunnan yleistä järjestämistä ja kehittämistä. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo *kunnan sekä öljyvaraston omistajan velvollisuudeksi säädetyn* öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Kunnan on huolehdittava alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta. Kunnalla on oltava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma sekä nimetty viranomainen, joka on vastuussa tässä laissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä ja johtamisesta kunnan alueella. Kunnan hyväksymä torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

Kunta voi sopia 2 momentissa tarkoitetun velvollisuuden täyttämiseksi yhteistoiminnassa naapurikuntien tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen öljyn varastojien kanssa.

Kunnalla on oikeus saada öljysuojarahastosta korvaus vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisen kaluston hankkimisesta ja sen mukaisen torjuntavalmiuden ylläpidosta sekä torjuntahenkilöstön koulutuksesta aiheutuneista kustannuksista siten kuin öljysuojarahastosta annettussa laissa (379/1974) säädetään, jolloin edellytyksenä täysimääräisen korvauksen saamiseen kustannuksiltaan yli 85 000 euron öljyntorjuntakaluston hankinnasta on, että öljysuojarahaston johtokunta on hyväksynyt kyseisen hankinnan etukäteen.

6 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat edellä 5 §:ssä tarkoitetut valtion ja kunnan viranomaiset sekä

5 §

Tässä laissa tarkoitettujen öljyvahinkojen torjunnan ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo torjunnan yleistä järjestämistä ja kehittämistä. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa *itse* osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta. Alueen pelastustoimi voi sopia torjunnan järjestämisestä yhteistoiminnassa naapurikuntien tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen öljyn varastojien kanssa. Alueen pelastustoimella on oltava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jonka sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa jälkitorjunnasta siten kuin 2 momentissa tarkoitetussa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa tarkemmin määrätään.

(4 mom. kumotaan)

6 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat *alueellinen ympäristökeskus, pelastustoimen alueen pelas-*

kunnallista torjuntahenkilöstöä torjuntatehtävissä johtava henkilö.

tusviranomaisen ja torjuntatyötä johtava pelastustoiminnan johtaja.

7 §

Torjuntatoimenpiteisiin osallistuneilla on oikeus saada öljysuojarahastosta korvaus edellä 1 momentin mukaisesti suorittamistään torjuntatoimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

8 §

Jos öljyvahinko tai sen leviämisen vaara on niin suuri, että öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä sen tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, on *kunnan* torjuntaviranomaisilla oikeus määrätä sen, jolla on torjuntakalustoa tai -tarvikkeita taikka niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä torjuntaviranomaisten käyttöön.

Annetusta torjunta-avusta sekä vahingosta, joka on aiheutunut 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, asianomaisella on oikeus saada korvaus öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

7 §

(3 mom. kumotaan)

8 §

Jos öljyvahinko tai sen leviämisen vaara on niin suuri, että öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä *vahingon* tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, on torjuntaviranomaisilla oikeus määrätä sen, jolla on torjuntakalustoa tai -tarvikkeita taikka niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä torjuntaviranomaisten käyttöön.

(3 mom. kumotaan)

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuu-
ta 2006.*

Alueen pelastustoimen on laadittava toimialuettaan koskeva öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.

3.

Laki**aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 16 päivänä maaliskuuta 1979 aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/1979) 16 §:n 4 momentti, 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 §:n 4 momentti laissa 933/2003 sekä 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 2 momentti laissa 739/1985, sekä

muutetaan 12 §, 13 §:n 4 kohta, 15 §, 18 §:n 1 momentti, 19 § ja 27 b §:n 3—5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 § laeissa 489/2000 ja 935/2001, 13 §:n 4 kohta laissa 204/1987, 15 § mainitussa laissa 489/2000, 18 §:n 1 momentti mainitussa laissa 739/1985, 19 § mainitussa laeissa 739/1985 ja 489/2000 ja 27 b §:n 3—5 momentti mainitussa laissa 489/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 §

Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen (*alusöljyvahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on öljyvahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo *kunnan sekä sataman, teollisuus- tai varastolaitoksen taikka telakan omistajan velvollisuudeksi säädetyn* alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Kunnan on alueellaan huolehdittava alusöljyvahinkojen torjunnasta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Kunnalla on sitä varten oltava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jos se paikallisiin oloihin nähden ei ole ilmeisen tarpeeton, sekä nimetty viranomainen, joka on vastuussa torjunnan järjestämisestä ja johtamisesta kunnan alueella. Kunta voi sopia alusöljyvahinkojen torjunnasta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistajan kanssa.

Kunnan alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.

Ehdotus

12 §

Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen (*alusöljyvahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskuksen tehtävänä on öljyvahinkojen torjunnan yleinen järjestäminen ja kehittäminen. Alueellinen ympäristökeskus ohjaa ja valvoo alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan.

Alueen pelastustoimen on huolehdittava alueellaan alusöljyvahinkojen torjunnasta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. *Alueen pelastustoimi voi sopia alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä yhteistoiminnassa 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistajan kanssa. Alueen pelastustoimella on oltava alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jollei se paikallisiin oloihin nähden ole ilmeisen tarpeeton. Torjuntasuunnitelma on saatettava alueellisen ympäristökeskuksen vahvistettavaksi.*

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua alusöljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa jälkitorjunnasta si-

ten kuin 2 momentissa tarkoitettussa alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa tarkemmin määrätään.

Kunnalla on oikeus saada öljysuojarahastosta korvaus vahvistetun alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisen kaluston hankkimisesta ja sen mukaisen torjuntavalmiuden ylläpidosta sekä torjuntahenkilöstön koulutuksesta aiheutuneista kustannuksista siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa (379/1974) säädetään, jolloin edellytyksenä täysimääräisen korvauksen saamiseen kustannuksiltaan yli 85 000 euron öljyntorjuntakaluston hankinnasta on, että öljysuojarahaston johtokunta on hyväksynyt kyseisen hankinnan etukäteen.

13 §

Tässä laissa tarkoitettuja öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat:

4) kunnassa kunnan 12 §:n 2 momentin nojalla nimeämä viranomainen ja alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukainen torjuntatöiden johtaja.

4) pelastustoimen alueen pelastusviranomainen ja alusöljyvahinkojen torjuntatyön johtajana toimiva pelastustoiminnan johtaja.

15 §

Jos katsotaan tarpeelliseksi sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita 14 §:ssä mainittuihin kohteisiin enemmän kuin sataman, laitoksen tai telakan omistaja kohtuudella voidaan velvoittaa hankkimaan, taikka sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita muihin kuin edellä mainittuihin kohteisiin, Suomen ympäristökeskus suorittaa hankinnan valtion puolesta. *Hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa säädetään.*

Suomen ympäristökeskus voi luovuttaa hankitun torjuntakaluston ja -tarvikkeet alueellisen ympäristökeskuksen, merenkululaitoksen, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai muun valtion viranomaisen omistukseen tai hallintaan, taikka kunnan tai 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan hallintaan. Tämä on velvollinen huolehtimaan torjuntakaluston ja -tarvikkeiden säilyttämisestä, huollosta sekä siitä, että niitä voidaan tarvittaessa viivytyksettä käyttää öljyvahinkojen torjuntaan.

15 §

Jos katsotaan tarpeelliseksi sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita 14 §:ssä mainittuihin kohteisiin enemmän kuin sataman, laitoksen tai telakan omistaja kohtuudella voidaan velvoittaa hankkimaan, taikka sijoittaa torjuntakalustoa tai -tarvikkeita muihin kuin edellä mainittuihin kohteisiin, Suomen ympäristökeskus suorittaa hankinnan valtion puolesta.

Suomen ympäristökeskus voi luovuttaa hankitun torjuntakaluston ja -tarvikkeet alueellisen ympäristökeskuksen, *Varustamoliikelaitoksen*, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai muun valtion viranomaisen omistukseen tai hallintaan, taikka *alueen pelastustoimen* tai 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan hallintaan. Tämä on velvollinen huolehtimaan torjuntakaluston ja -tarvikkeiden säilyttämisestä, huollosta sekä siitä, että niitä voidaan tarvittaessa viivytyksettä käyttää öljyvahinkojen torjuntaan.

16 §

Edellä tässä pykälässä tarkoitettujen laitteiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset voidaan korvata öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

18 §

Jos öljyä on päässyt aluksesta veteen tai öljyvuodon vaara aluksen karilleajon tai konevian taikka muun merivahingon takia on uhkaamassa, aluksen päällikön tai, jos kysymys on 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan alueesta, tämän omistajan tulee ilmoittaa öljyvahingosta tai sen uhasta välittömästi öljyvahinkojen torjuntaviranomaiselle, luotsiasemalle, merivartiostolle, aluehälytyskeskukselle tai poliisille sekä ryhtyä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin.

Torjuntatoimenpiteisiin osallistuneilla on oikeus saada öljysuojarahastosta korvausta 1 momentin mukaisesti suorittamistaan torjuntatoimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, usean kunnan alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei kuntaa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä, torjuntatöiden johtajana toimii aluepalopäällikkö. Jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään tai siihen muuten on erityistä syytä, Suomen ympäristökeskus voi määrätä torjuntatöiden johtajasta toisin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapa-

16 §

(4 mom. kumotaan)

18 §

Jos öljyä on päässyt aluksesta veteen tai öljyvuodon vaara aluksen karilleajon tai konevian taikka muun merivahingon takia on uhkaamassa, aluksen päällikön tai, jos kysymys on 14 §:ssä tarkoitettun sataman, laitoksen tai telakan alueesta, tämän omistajan tulee ilmoittaa öljyvahingosta tai sen uhasta välittömästi asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle tai hätäkeskukselle sekä ryhtyä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Öljyvahinkojen torjuntaviranomaisten tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin.

(3 mom. kumotaan)

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Suomen ympäristökeskus voi lisäksi ottaa vastuulleen torjunnan suorittamisen ja asettaa torjuntatyön johtajan, jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, useiden alueen pelastustoimien alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei alueen pelastustointa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä tai jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään taikka siihen muuten on erityistä syytä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapa-

uksissa Suomen ympäristökeskus asettaa torjuntatyön johtajan käyttöön tarpeellisen henkilöstön, kaluston ja tarvikkeet. Näissä tapauksissa kunta ja 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistaja ovat velvollisia alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatöiden johtajan käytettäväksi.

Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa 1 momentissa tarkoitetun öljyvahingon torjuntaan.

Torjunta-apua antaneilla ja torjuntatoimenpiteisiin osallistuneilla on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitetuista toimista aiheutuneista kustannuksista korvaus öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa on säädetty.

19 a §

Annetusta torjunta-avusta ja vahingosta, joka on aiheutunut 1 momentissa tarkoitetuista toimista, asianomaisella on oikeus saada korvaus öljysuojarahastosta siten kuin öljysuojarahastosta annetussa laissa säädetään.

uksissa Suomen ympäristökeskus asettaa torjuntatyön johtajan käyttöön tarpeellisen henkilöstön, kaluston ja tarvikkeet. Näissä tapauksissa *alueen pelastustoimi* ja 14 §:ssä tarkoitetun sataman, laitoksen tai telakan omistaja ovat velvollisia alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi.

Alueellinen ympäristökeskus osallistuu tarvittaessa *alusöljyvahingon* torjuntaan.

19 a §

(2 mom. kumotaan)

27 b

Kunta on velvollinen antamaan pyydettyä virka-apua aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaiselle. Jos vahingon torjuminen sitä vaatii, kunnan viranomaisten on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

Mitä 13, 15, 18, 19 ja 19 a §:ssä säädetään alusöljyvahinkojen torjunnasta, koskee soveltuvin osin myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa. Kunta on velvollinen alueensa ulkopuolellakin asettamaan *Suomen ympäristökeskuksen asettaman* torjuntatöiden johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatöiden johtajan käytettäväksi aluskemikaalivahinkojen torjumiseen.

Poiketen siitä, mitä 18 §:n 3 momentissa,

Alueen pelastustoimi on velvollinen antamaan pyydettyä virka-apua aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaiselle. Jos vahingon torjuminen sitä vaatii, *alueen pelastustoimen* on ryhdyttävä pikaisesti torjuntavalmiutensa edellyttämiin toimiin jo ennen kuin pyyntö virka-avusta on tehty.

Mitä 13, 15, 18, 19 ja 19 a §:ssä säädetään alusöljyvahinkojen torjunnasta, koskee soveltuvin osin myös aluskemikaalivahinkojen torjuntaa. *Alueen pelastustoimi* on velvollinen alueensa ulkopuolellakin asettamaan torjuntatyön johtajan pyynnöstä torjuntakalustonsa ja -tarvikkeensa sekä niiden käyttöön tarvittavaa henkilöstöä torjuntatyön johtajan käytettäväksi aluskemikaalivahinkojen torjumiseen.

Aluskemikaalivahingon torjumiseksi an-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §:n 4 momentissa ja 19 a §:n 2 momentissa säädetään alusöljyvahinkojen torjunta-avun ja torjunnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta, aluskemikaalivahingon torjumiseksi annetusta avusta ja torjunnasta aiheutuneesta vahingosta maksetaan täysi korvaus valtion varoista. Valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

netusta avusta ja torjunnasta aiheutuneesta vahingosta maksetaan täysi korvaus valtion varoista. Valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuu-
ta 2006.*

Alueen pelastustoimen on laadittava toimialuettaan koskeva alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma vuoden 2006 loppuun mennessä.

Valtioneuvoston asetus

öljysuojarahastosta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ympäristöministeriön esittelystä, säädetään päivänä kuuta 2004 öljysuojarahastosta annetun lain (/2004) nojalla:

1 luku

Korvauksen ja avustuksen myöntämisestä voidaan antaa ennakkolausunto.

Korvauksen ja avustuksen hakeminen öljysuojarahastosta

3 §

1 §

Maaperän ja pohjaveden puhdistamiskustannusten korvaamista koskeva hakemus

Korvauksen ja avustuksen hakeminen

Korvausta ja avustusta öljysuojarahastosta on haettava kirjallisella hakemuksella öljysuojarahastolaissa korvattavaksi tai avustettavaksi tarkoitettua tapahtumaa seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Erityisesti syystä voidaan kuitenkin määräajan jälkeenkin tehty hakemus ottaa käsiteltäväksi.

Hakemus on osoitettava öljysuojarahaston hallitukselle ja toimitettava asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle, jonka on annettava hakemuksesta lausuntonsa ja toimitettava hakemus ja lausunto edelleen ympäristöministeriölle. Hakemus voidaan antaa myös öljysuojarahastolain 29 §:ssä tarkoitetulle katselmuslautakunnalle.

2 §

Hakemuksessa esitettävät tiedot

Öljysuojarahaston hallitus antaa tarkemmat ohjeet siitä, mitä tietoja ja selvityksiä korvausta tai avustusta koskevassa hakemuksessa tulee esittää. Hallitus voi myös pyytää tai itse hankkia tarpeelliseksi katsomansa lisäselvityksen.

Öljysuojarahastolain 16 §:ssä tarkoitettua korvausta koskevassa hakemuksessa on esitettävä:

1) tiedot puhdistettavasta maa-alueesta sekä asianomaisen kiinteistön omistajasta ja haltijasta;

2) kiinteistön omistajan suostumus puhdistamiseen, jos omistaja ei ole itse hakijana;

3) selvitys puhdistamistarpeesta, puhdistamisen kiireellisyydestä ja sen merkityksestä ympäristönsuojelun kannalta;

4) suunnitelma puhdistustyön suorittamisesta, puhdistamisessa syntyvän öljyisen jätteen käsittelystä sekä puhdistamisen ympäristövaikutusten seurannasta;

5) arvio kustannuksista sekä haettavan korvauksen määrä;

6) selvitys siitä, että korvauksen myöntämiseen on öljysuojarahastolain 16 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset;

7) selvitys siitä, että puhdistamiseen on saatu ympäristönsuojelulain (86/2000) mukainen ympäristö lupa tai puhdistamisesta muuten päätetään ympäristönsuojelulain mukaisesti;

8) öljysuojarahastolain 16 §:ssä tarkoitettu kiinteistön omistajan vakuutus;

9) muut öljysuojarahaston hallituksen edellyttämät tiedot ja selvitykset.

Alueellisen ympäristökeskuksen lausunnossa on erityisesti otettava kantaa siihen, onko korvauksen myöntämiseksi olemassa öljysuojarahastolain 16 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset sekä esitettävä arvio puhdistamisen tarpeellisuudesta ja kiireellisyydestä ympäristönsuojelun kannalta.

4 §

Hyväksyttävät torjuntakustannukset

Öljysuojarahastolain 14 §:ssä tarkoitettuina korvauksen saantiin oikeuttavina torjuntakustannuksina pidetään torjunnasta aiheutuneita ylimääräisiä kustannuksia, kuten torjuntatoimiin tilapäisesti otettujen henkilöiden ja vakinaisen torjuntahenkilöstön palkkoja sekä torjuntatyössä kulutettujen tai turmeltuneiden tarvikkeiden, laitteiden, varusteiden ja muiden vastaavien käyttöesineiden arvoa tai arvon vähennystä.

2 luku

Öljysuojarahaston hallitus ja henkilöstö

5 §

Öljysuojarahaston hallituksen tehtävät

Öljysuojarahaston hallituksen tulee, sen lisäksi mitä öljysuojarahastolaissa säädetään hallituksen tehtävistä korvausten ja avustusten myöntämisessä:

- 1) päättää rahaston toiminta- ja taloussuunnitelmasta;
- 2) päättää rahaston talousarviosta ja varojen käyttösuunnitelmasta;
- 3) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta;
- 4) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja toimittaa se ympäristöministeriön vahvistettavaksi vuosittain maaliskuun loppuun mennessä;
- 5) laatia vuosittain rahaston toimintakertomus ja toimittaa se kalenterivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä tiedoksi val-

tiovarainministeriölle, valtiokonttorille ja valtionalouden tarkastusvirastolle.

6 §

Hallituksen kokoonpano

Öljysuojarahaston hallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi enintään kuusi jäsentä, joilla jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Hallituksen puheenjohtajan tulee olla öljyvahinkoasioissa puolueettomaksi katsottava.

Hallituksessa tulee olla edustaja sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ympäristöministeriöstä, kunnista, ympäristönsuojelujärjestöistä sekä öljyalalta. Hallitus voi ottaa lisäksi yhden tai useampia pysyviä asiantuntijoita.

Hallituksen tulee kuulla asiantuntijana Ahvenanmaan maakunnan edustajaa, milloin käsiteltävänä on Ahvenanmaan maakunnan aluetta koskeva korvausasia. Hallitus voi tarpeen mukaan kuulla myös muita asiantuntijoita.

7 §

Työjaosto

Hallituksen työjaostoon kuuluu hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallituksen varsinaisista jäsenistään valitsevat kolme muuta jäsentä, joista yksi edustaa valtion viranomaisia, yksi kuntia ja yksi öljyalaa. Varapuheenjohtajalla ja jäsenellä on hallituksen valitsema varajäsen, jona voi toimia myös hallituksen varajäsen.

8 §

Päätösvaltaisuus

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksessa on läsnä puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä tai heidän varajäsenistään.

Työjaosto on päätösvaltainen, kun kokouksessa on läsnä puheenjohtaja tai varapuheen-

johtaja ja vähintään kaksi jäsentä tai heidän varajäsentään.

9 §

Asioiden käsittely hallituksessa ja työjaostossa

Hallitus ja työjaosto kokoontuvat puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta.

Jos asiaa käsiteltäessä ilmenee eriäviä mielipiteitä, päätetään asia äänestämällä samaa menettelyä noudattaen kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Hallituksen ja työjaoston kokouksista pidettävät pöytäkirjat ja hallituksen toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

10 §

Rahaston henkilöstö

Öljysuojarahastolla tulee olla pääsihteeri ja tarvittaessa muita sihteereitä, jotka ympäristöministeriö ottaa.

Hallituksen puheenjohtajan, jäsenen, sihteerin ja asiantuntijan palkkiot vahvistaa hallituksen ehdotuksesta ympäristöministeriö.

3 luku

Katselmuslautakunta ja voimaantulo

11 §

Katselmuslautakunnan tehtävät

Katselmuslautakunnan on suoritettava öljyvahingon johdosta katselmus, jossa selvitetään vahinko ja sen aiheuttaja sekä arvioidaan vahingon johdosta suoritettavat korvaukset. Lautakunnan lausunto on toimitettava öljysuojarahaston hallitukselle.

Asianosaisille on varattava tilaisuus tuulla kuulluksi katselmuksessa.

12 §

Katselmuslautakunnan kokoonpano

Katselmuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, jona toimii alueellisen ympäristökeskuksen tähän tehtävään määräämä henkilö, ja vähintään kaksi jäsentä. Jäsenistä toisella on oltava öljyvahingon luonteesta riippuen luonnontieteen tai -talouden asiantuntemus ja toisella perehtyneisyys vahinkojen arviointiin.

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä kuuta 200 . Sillä kumotaan öljysuojarahastosta 28 päivänä lokakuuta 1985 annettu asetus (828/1985) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.